

**R.P.D. Lvdovici Gomes, Episcopi Sarnensis, sacri Palatii
Auditoris, Commentarii in iudiciales regulas Cancellariae**

Gómez, Luis

Lvgdvni, 1557

Prooemium regularum, quod sex quæstionibus distribuitur, plura notanda
de origine regularum Cancellariæ, & de ipsius Vicecancellarij officio
continet, pleraque etiam de antiquo aliorum officiorum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63697](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63697)

R. P. D.

L V D O V I C I
G O M E S H I S P A N I, E P I -
S C O P I S A R N E N. S A C R I P A L A T I I

A P O S T O L I C I A U D I T O R I S, V T R I V S Q V E
s i g n a t u r a r e f e r e n d a r i j, a c s a c r a P o e n i t e n t i a -
r i a A p o s t o l i c a R e g e n t i s, s u p e r R e g u -
l a s C a n c e l l a r i a e A p o s t o l i c a e i u -
d i c i a l e s, q u a e i n L i b r o R o -
t a i n s c r i p t a e s u n t,
C o m m e n -
t a r i a.

Titulus, siue Rubrica Regularum.

R E G U L A E, O R D I N A -
T I O N E S, E T C O N S T I T U -
T I O N E S C A N C E L L A R I A E
A P O S T O L I C A E.

N T E Q V A M p a r t i c u l a r e m, & i n d i u i d u a m
c u i u s l i b e t r e g u l a i n t e r p r e t a t i o n e m a t t i n g a m u s, o p e s
r e p r e t i u m e r i t, q u a d a m i n v n i u e r s u m, & p e r t r a n s i t u
s u m, d e i n t e l l e c t u, s i g n i f i c a t i o n e q u e t i t u l i p r a e f a r i.

Nam ueriores redduntur sermones nostri, cum unis
uersalibus prius cognitis, ad particularia descendimus, ut dicit
Philosophus primo Physicorum, quem Iurisconsulti multis locis sunt
imitati, ut in l. pri. ff. de iustit. & iur. & in l. pri. ff. si cert. petat. & in
S. hu. itaque. in l. de iustit. de iur. & alibi sepe. quem ordinem, ut
nos plenius imitemur, totum istum titulum, siue rub. in sex questio-
nes distribuendum putauimus: quarum summa haec erit.

A

D† Syllus Romanæ curiæ est attendendus, ut e. quã graui. in fi. extra de crim. fal. & gl. in ca. ad hac. extra de re ferip. Et licet antehac nõ fuerit in scriptis redactus, tamen ex nõ scripto ius venit quod vñs approbatur. Nam diuturni mores consensu vrentium comprobati legè imitatur: vt §. ex nõ scripto. Inst. de iur. natu. gè. & cju. Et talis stylus, siue vñs decem annis approbat, vt l. si eũ fidei cõmi. §. Ari sto. ff. qui & à quib. man. lib. non fiar. & dicitur l. ga cõsuetudo vel stylus x. annis, qui tan ro tempore roborat: vt

CIRCA primam quæstionem illud satis pertum est, † Regulas Cancellariæ à Iosepho mosecundo initium & originem habuisse in vetusto quodam membrano codice vulgaris quaternũ Cancellariæ Apollin vocant) primus omnium in ordine ponitur Ioã. 22. Rolarum author, nec ante ipsum alius summorum Pontificum inuenitur, qui hoc prius tentauerit. Et licet Cancellariæ stolica, & Vicecancellarij officium (vnde Regulæ illius nominationem acceperunt) longè ante Ioan. 22. præfisse videantur: nihilominus Regulæ itæ non fuerunt tempore saltem in scriptis, sed longo interuallo conuenit. Nam Cancellariæ negotia tunc, non Regulis, sed vicariorum mandato & stylo regebantur: verum quia sine aliquo certo ordine, sed euentualiter, & quodammodo fortiter procedebant, stabilitatem nõ habuerunt: quo factum est vt non solùm Regulæ, sed ferè omnia Rom. Curie per quandam consequentiam successiuus temporum etiam mutationem, & magnam sui status vicissitudinem receperunt. De quibus omnibus non abs re erit locutione ambuli pauca quædam commemorare.

De Cancellaria & Vicecancellarij origine.

ANTE omnia igitur illud cõstat temporibus Lucij p̄ 111. qui per ducentos annos, & vltra, Ioannem præcessit, vt historici referunt, Cancellariam in esse productam, vt patet in ca. adhæc de rescriptis text. Lucij 111. Et eodẽ modo temporibus Inn. 111. qui Lucium, licet ante Ioannem per plures annos in Pontificatu sedit, non tantum de Cancellaria, sed etiã de deputatione ad eam fit mentio, in c. dura. in princip. de crim. fal. ad porrecta. de confir. vtil. vel inutil. Nondum tamẽ illius temporibus Vicecancellarij dignitas, qui Regularum minister & custos est, quod ego legerim, inuenta fuit. Sed Cancellariæ officium per præsentem, & quosdam alios tractabatur. De quo præsentem postea meminit de cõsuetudine. d. l. xv. in antiquis incip. vtrum capitulum. col. 1. cellu tamẽ temporis Vicecancellarij creatus fuit vtriusque, & singularis industriæ doctor sine aliqua alia dignitate. Sunt tamen qui dicant Vicecancellarium longè antea ipsa tempora fuisse institutum, illũque aliquando

niarium, interdū primiceriū, nōnūq̄ bibliothecariū appel
 lates. q̄ tū ex antiq̄s Pontificū literis apostolicis, quā etiā
 nonnullorum iurium testimonio comprobare nituntur
 In primis literæ Stephani papæ 2. (qui fuit circa an. 260.)
 Natiuitate Christi 1000. adducuntur quæ habēt hæc
 verba: Scriptum per manus Benedicti Scrinarij Sanctæ
 Romanæ ecclesiæ in mense Iulio, indictione quinta, in Sa
 cratissima sede beati Petri apolto. tertio anno Pontifica
 tus. &c. Alia literæ Paschalis primi etiam habent hæc ver
 ba. Scriptum per manus Theodori Scrinarij sanctæ Ro
 manæ ecclesiæ, &c. Ex quibus quidem literis apparet Vice
 cæcellarium Scrinarium ap̄ ellatum, quod etiam ex text.
 in ca ad audientiam. de præscript. comprobare nituntur,
 ubi de Scrinario fit mentio. Sed in hoc diligenter est ad
 uertendum non esse verum literas prædictas, ne text. in
 dicto capitulo ad audientiam de Scrinario loquētes, de
 bere de Vicecancellario intelligi. sed de notariis, quos ho
 die protonotarios appellamus, qui omnium officialium
 curiæ antiquiores sunt. & glo. in dicto ca. ad audientiam,
 cōmuniter approbata, Scrinarium pro notario exponit.

De origine & officio Protonotariorum.

VNDE, vt habeatur perfecta notitia antiquitatis tem
 porū iniuria dispersita: est notandū, q̄ initia Orien
 tis ecclesiæ sub Clemente 1. vt Damalus author est,
 creati fuere notarij septē ad res gestas martyrum diligenter
 conscribēdas, quib. septē vrbis regiones, quæ parochiæ di
 cebantur, distributę fuere vt Platina, & alij meminerūt. Et
 quia Antherus papa, eius nominis primus, statuerat res
 martyrum gestas à notariis conscriptas, Scrinii ecclesiæ re
 condi, fortassis ab eo tēpore Scrinarij sunt appellati, put
 gl. illos appellat in dicto cap. ad audientiam. de præscrip. &
 alibi sæpe. verū, quia tēpore Iulij papæ 1. non ita martyria
 christianorum frequētabatur, quia creuerat in immensum iā
 decus ecclesiæ propter Cōstātini magni cōuersionē: ideo
 dicti notarij nihil fortē habētes, quod iā de martyrib. scri
 berēt, ex mādato Iulij 1. omnia & quæcūq; alia ad ecclesiā
 pertinētia scribere cōperunt (vt Damasus in vita Iulij re
 fert) ubi de Scrinio scripturarū notariorū etiā meminit. in
 de veri simile est prædictis notariis, vt dixi, ab Scriniiis reco
 ditarū scripturarū Scrinarios appellatos: quōd q; vt cre

insti. de vfu
 cap. 6. j. ad
 hoc aut vt
 cōsuetudo
 cōcernens
 iudicialia
 approbet,
 requiritur
 q̄ bis secū
 a: eam iu
 dicetur, vt
 glo. f. d. 6. ex
 nō scripto.
 Inst. de iur.
 B. na. g. &
 cin. g. vnus
 actus indu
 cit cōsuetu
 dinē. l. iij.
 in fin. C. de
 episco. aud.
 Alia est cō
 suetudo, q̄
 seruat ad li
 tis decisio
 nem, tūc in
 spiciēda est
 cōsuetudo,
 quæ obser
 uatur in lo
 co cōtra
 ctus. l. si fū
 dus. ff. de e
 uic. nam in
 cōtractib.
 id sequitur,
 qd actū est,
 q̄ si nō ap
 pareat, qd
 actum erit,
 consequens
 erit, vt id se
 quamur, qd
 in regione,
 in qua id
 actū est, fre
 quentatur.

A 1)

D dicitur, inter illa ad ecclesiam pertinentia, quæ Iulius a
 Quod si nō tare eos voluit, Apostolicas quoque literas scribere c
 adparcat re runt, quod ex antiquis literis Apostolicis Sergij
 gionis mos IIII. m̄ifestum redditur, in illis verbis, videlicet, Sc
 quiavarius per manus Benedicti Notarij, Regionarij & Scrinian
 fuit, tūc est ctæ Romanæ ecclesiæ &c. quæ quidem verba duo in
 iudicatis id primū illius bullæ Scriptorē vnum fuisse ex illis septē
 sequi, quod tariis à Clemente primo constitutis, ex eo, quia app
 minimum tur Regionarius, quia illis Notariis, vt dixi, septem re
 est, vt l. fem nes vrbis diuisæ fuerant, vt Damasus & Platina refer
 per in stipu vita Clementis. Secundū quia appellatur Scrinarius,
 lationibus. iur. & l. de scribere solebāt res dignas Scrinio, vel quæ clerici in
 ff. de leg nio recōdere debebāt, vt dicit Damasus in vita Iulij, C
 AN. stat igitur ex præmissis Scrinarium non esse Vicec
 ILAEVS. rium, vt illi malè opinabātur, quod etiā probatur ex
E antiquis Martini I. Apostolicis literis, vbi Notari
 rum bullarū Scrinarius appellatur in hæc verba: Sc
 per manus Hadriani Scrinarij S.R.E. Et ita debent
 ligi Stephani, & Paschalis summorū Pontificū bullæ
 rius in cōtrariū allegatæ, quæ nō de Vicecācellario,
 ctū est, sed de Notariis intelligi debēt, cū quibus al
 ræ Benedicti septimi concordat, dū in eis dicitur: Sc
 per manus Io. Scrinarij S.Rom. Eccle. Et hoc idem
 aliis antiquis literis Apostolicis pbari posset, quas
 sus adolescens Antonius Galæus curiosissimè colle
 Creuit deinde, auctis diuitiis, istorum Notariorum
 nor, vt ad differentiam aliorum Notariorum vrbis
F notarij appellarentur, quasi primi inter alios Notari
 dicit Ioan. de Platea in l. 2. C. de primice. lib. 12. vbi
 tus, & quidam alij moder. hanc Protonotariorū
 tem multum extollunt, & eos latè sequitur doctus
 nus Taurinen. Io. Frāciscus Purpuratus in l. r. col. 31.
 301. cum seq. ff. de offi. eius. nec immeritō. Sunt enim
 Apostolica & principis Notarij: propter quod demer
 tionem & dignitatem acceperunt, vt dicit Alexan. in
 § 7. inc. visis codicillis. in 2. col. in 2. vol. & ante ipsum
 in l. laudabilem. C. de aduo. di. iud. *ap̄t* enim Grego
 tinē primus dicitur: sicut protomartyr, primus martyr
 dicit glo. in §. illud. in auth. de tabellio. Hinc protoco
 dicimus primam scripturam. inde protomedicus, pro

plautus, proto gonus, & quingenta alia vocabula dedu- A
 cuntur. Sicut etiam inter eosdem Notarios antiquior, seu
 decanus, olim proto seriniarius, vt Leo v 111. dictus fuit,
 vel primicerius appellabatur, tantaque fuit illius existima
 tio, quod sicuti hodie decano Rotæ magnus in Capella
 Papæ honor tribuitur propter ministeriū mitræ, ita & pri-
 micerio inter alios Protonotarios in signū maioris præro-
 gatiuæ commissa erat darandi facultas, vt apparet in bul-
 lis Martini 11. vbi dicitur: Data per manus Stephæ. primi-
 cerij defensoris summa sedis Apostoli. anno Pontificatus
 D. Martini 11. & in bullis Stephani. v 11. dicitur: Data per
 manus Stephani primicerij anno 11. Domini Stephani.
 Quæ quidem datandi facultas, nescio qua de causa postea
 Bibliothecario Sedis Apostolicæ cōcessa fuit, vt bullæ an- B
 tiquæ Benedicti v 11. & Sergij 111. testantur: quem Biblio-
 thecariū quidam, vt dixi, pro Vicecancellario acceperunt,
 cum Bibliothecarij officium olim, sicut hodie in palatio
 Apostolico aliud præ se ferat. Nam qui Bibliothecæ Late-
 ranæ præfectus erat, Bibliothecarius dicebatur, de quo
 Laterano Bibliothecario Platina meminit in vita Ioan. 14.
 Sed quia locus iste non postulat circa ista officia euagari,
 de quibus latius scribam in tract. de official. curiæ. in sermo
 cum illo de potestate, & stylo sacre pœnitentiariæ. ideo
 omitto. Et interim circa dignitatem protonotariorum vi-
 denda sunt, quæ scribit Ioan. de Platea in l. fin. in 3. colum.
 C. de decurio. lib. 10. & gl. pragmatica in titu. de causis. §.
 quicquid. in gl. Protonotarios. Et quæ dicunt Moder. & no C
 uissimi rep. in rep. ca. Raynutius. in verbo adiectæ impube-
 ri, &c. fol. 157. colum. 3. de testa. vbi notabiliter loquuntur,
 & reassumit Bartholomæus Cassaneus in tract. Gloriæ mū-
 di. in 4. parte. in 29. consideratione. vbi latissimè scribit de
 omnibus officialibus curiæ Romanæ. Et Card. Iacoba. in
 tract. concilij. fol. 71. in 1. & 2. colum. Et de Protonotariis
 facit etiam mentionem Ioan. de terra rubea in tractat. pri-
 mogenituræ. fol. 107. col. 4. Et Petrus Belluga in Speculo
 principum. rub. 6. num. 10 qui ad hoc plura iura allegat, &
 vnum notabile priuilegium eorum ponit Bonifacius de
 Vitalinis Rotæ Auditor in cle. 1. in 11. colum. num. 151. & se-
 quen. de hære. de quibus etiam meminerunt Mod. Ver-
 cel. in proœm. Digest. fol. 11. & in l. 2. ff. de origine iuris. &

D Volateranus lib. 39. Philosophia, titul. de magistratibus de quibus aliquid dicam infra in regula de non iudicando, nisi secundum literas expeditas. q. fi.

Redeundo igitur ad Vicecancellarium, concludo, antiquis temporibus non Seriniarium, Bibliothecarium, primicerium, sed suo nomine Vicecancellarium, appellatum. Non erat tamen hoc officium in tam excelso honoris gradum positum sicut hodie, quia Vicecancellarius, ut dixi, non habebat dignitatem. Ad eod, quod adhuc tempore Nicolai papae 111. Lugdunensis, quod concilij Vicecancellarius cardinalis non erat, sed priuatus homo: quin una cum protonotariis papae in camera ad exequendum mandata eius, sediales in consistorio, & diuinis officiis assistebat.

E fuit obseruatum usque ad tempora Bonifacii octaui, quod tempore etiam ille Vicecancellarius, de quo idem Bonifacius minuit in proemio sexti decretalium, incip. sacrosanctus, erat cardinalis, sed postea ab eodem Bonifacio diaconus cardinalis creatus fuit, ut Ioan. And. ibidem in glo. ait. Illud etiam non est omittendum, quod antequam Vicecancellarius crearetur cardinalis, una & eadem erat mensa sustentari solita, ad quam nullus, quatacunque fuisset eminentiae, conditionis & status comedere audebat sine speciali licentia papae. Et quod est magis mirandum, nulli

F officialibus ita communiter uiuentibus medicinam dare, aut sanguinem minuere poterat absque speciali Vicecancellarij, facilliter obtinenda, ut in praedictoribus libro peruetuuo latius enarratur. Et hoc de cardinalibus infirmis obseruatum fuisse antiquis temporibus refert Hostiensis. Nam illi non poterant sanguinem minuere sine speciali licentia papae, ut tradit Hostiensis, qui in hoc habetur corruptus in summa de poenitentia. §. cui confitendum. versicu. cui cardinales. & in ecclesia uestra. el. 2. de electio. Quis autem tunc Vicecancellarij, Notariorum, Auditoris contradictarum, & Curis uiuendi modus fuerit, cuius etiam quantitatis uel ratione fuerint portiones panis, uini, carnum, & ordines singulis diebus ex palatio Apostolico capiebant, etiam papa circa strenam & alia cum eisdem die natiuitatis domini nostri Iesu Christi seruari solebat: quibus

terea quādo curia extra urbem proficiscebatur, prædictis **A**
 officialibus conferebat seu largiretur, in dicto membrana
 libro latius describuntur. Quæ licet cognitione iocunda
 & digna videantur, propter notitiam vetustatis ac etiam,
 vt facillè percipi possit ex quàm tenuissimis principiis hæc
 Vicecancellarij dignitas, & sacrum cancellariæ officium in
 immensum creuerint. Nihilominus tamen, quia videretur
 nimis prolixum, & fortassis extra propositum nostrum il-
 la hic recensere, quæ fortè tres bonas papyri paginas oc-
 cuparent, omitto. Non tamen silentio præteribo vnum
 notandum, quod licet Vicecancellarij officium tam angu-
 stis tunc includeretur limitibus, & Vicecancellarius cardina-
 lis non esset: maior tamen illi post cardinales honor,
 quàm reliquis aliis curiæ prælatis impendebatur. Designa-
 tus enim erat Vicecancellario, Notariis, Auditori contra-
 dictarum, & Correctoribus, post presbyteros cardinales
 in capella papæ sedendi locus, aliique honorum gradus
 tribuebantur illis de quibus ibi latius narratur. Et hæc qui-
 dè officialiū prædictorū prærogatiua, quousq; ex cardina-
 libus Vicecancellariū fieri placuit, promiscue erant, ac lon-
 go vsu seruate. Sed postquam Vicecancellarius cardinalis
 effectus fuit, summa totius potestatis & honorū in vnum
 delata, illā mutuā obseruationē aboleuit. Adeo, quod illa Vi-
 cecancellarij ac notariorū cōmunis ac familiaris mēsa, cum
 portionibus quas ex palatio apostolico recipient, locus
 etiā capellæ post presbyteros cardinales in disuetudinē
 abiēre. Inde euenit quod Auditor cōtradictarū, qui post cardina-
 les & Vicecancellariū, ceterosq; curiæ prælatos, vt præ-
 missum est, præcedere solebat, post huiusmodi Vicecancellarij
 in cardinalē promotionē ab omnibus præcedebatur.
 Vt nō ab re Bonifacius de Vitalinis, olim Rotæ auditor, in
 electione Romani, scilicet sanè de electione dixerit, Auditore cōtra-
 dictarū quondā ceteris Auditoribus dignitatē maiore, &
 loco digniore, suo tēpore potestatē locale, ab aliis Audi-
 toribus separatā satis abiectā, ac minus honorificā, & ho-
 nestam habuisse. Nec mirandum horum officialium digni-
 tates, aut honores tēpore diminutos fuisse. cum & alij si-
 milis curiæ Romanæ ministri eadem temporum vicissitu-
 dine, & fortunæ turbine sint depressi: adeo, vt hoc tēpore
 vix primæua eorum institutione vestigia appareant.

D **N**AM satis apparet Rotæ Auditorium non idem
 in eo statu antiquis tēporibus fuisse quomodo
 Erāt enim sine numero certo Auditores ad audiē-
 dū & referendū tantū deputati, vt dicit Spec. in tit. de
 §. iam nūc dicendū. versic. Itē non obstat si obiicit. Po-
 verō auctis sedis apostolicæ negotiis, cōcessa fuit Au-
 ribus diffiniēdi facultas, vt patet ex his quæ tradit Spe-
 tit. de Auditore. Sicque vario modo obseruatū fuit
 ad tēpora Sixti 1111. qui omnium primus numerū Au-
 rū ad duodecim restrinxit. erant enim adhuc tēporis
 numero quatuordecim, qui nominib. suis propriis in
 la Sixti super hoc cōfecta numerantur, sub Dat. Pridi-
E Maij. 1472. anno eius primo, & tempore Thomæ Pa-
 erāt. 21. Auditores vt vidi adnotatum per R. D. Iac. Su-
 nertā, & hoc innuit decisio, licet corruptē, in causa
 dub. 15. eiusdem Fastoli. Nec mirum, quia erat duplex
 ditorū locus, videlicet primi gradus, & secundi gradus
 colligitur ex 42. dubio eiusdē Fastoli, & ex subscrip-
 consilij Oldra. 266. sicut etiā tēpore antiquo canon
 ecclesia dicebātur clerici primi gradus, sed alij simp-
 beneficiati dicebātur clerici secūdi gradus, vt notat
 cen. in ca. sedes, de rescrip. & in cap. si. in 2. col. de pra-
 Et isti gradus Auditorū, vt opinor videbantur intro-
 respectu primæ & secundæ instātiæ. itaq; Auditores
 gradus erāt, qui cognoscebāt simpliciter de negotio
 cipali, de quo si appellari contigerat, causa appellat-
 cōmittebatur Auditoribus secūdi gradus. Quod v-
 colligi ex dictis Old. in consil. 304. in prin. Et ad effe-
 istorū graduū bene cōsonat, q̄ tunc Auditores essent
 vel plures aut minus, quia nō erat certus numerus
 tus vsq; ad tēpora Sixti, sicut etiā neq; ante Sixtū
 res recipiebātur, nec examinabātur corā Vicecancellis
 quia hoc Sixtus omnium primus per prædictā bullā
 duxit, vt hodie practicitur: & illa bulla adhuc in
 Rotæ seruatur. Sed Camerarius de mādato papæ olim
 ditores p̄ dationē capæ, rocheti, & birreti recipiebāt
 in matricula, postea scribi faciēs, prout refert Egidius
 dexj. incip. licet capella. & Camerarius tūc erat iudex
 torū, & nō alius, & ille solus Auditores excōmunicat

terat, vt sunt de hoc penes me plures regulę Cancellarię an
 tiquę tā Greg. 11. q̄ Benedi. 13. quę omnia postea fuerunt
 per Inn. & Sixtū immutata. Et quod est magis mirādū, Ro
 ta à tēpore Sixti vsq; ad nostra tēpora, in quib. feliciter se
 det Paulus papa III. varias etiā mutationes recepit. Nā tē
 pore Sixti nō informabāt verbo, sed datis p̄ Auditorē du
 biis, aduocati de iure in scriptis respōdebāt, sequuti cōsil.
 Clemētis III. de quo loquitur Spec. tit. de requir. cōsi. col.
 fi. Sed illa obseruatio parū durauit, quia tēpore Alex. 6. cu
 piditate aliquorū aduocatorū interrupta fuit. Sedebāt ta
 mē tūc Auditores in palatio ter in hebdomada. Nūc verō
 hac omnia sunt immutata. Nā Clemēs VII. voluit bis tātū
 Auditores ī hebdomada sedere, causantib. bellorū turbini
 bus, & Luterani dogmatis incēdiis, quib. Alemanix maior
 pars, & Anglię cū plurib. aliis ab obediētia sedis apostoli
 cę defecerūt. Sic etiā & nūc tēpore Pauli III. informandi
 modus omnino immutatus extitit. Nā cū prius procura
 tores omnes, & aduocati maximis partium impensis, &
 Auditorum molestis voce informarēt, nescio quo pacto,
 mutuo, & vnanimi aduocatorū & procuratorum consen
 su, petiitum fuit à Rota non amplius vocaliter, sed in scri
 ptis informari. Quod papę primū, Rotę & denique to
 ti curię placuit. Sicq; redemptum est tempus, quod quo
 tidie inutiliter, & cum dispendio omnium amittebatur.

Sacra penitentiaria officij variatio.

APPARET igitur ex prædictis quāta fuerit status pri
 mi Rotę variatio, quāta styli antiqui vicissitudo, quę
 magis etiā cernitur in officio sacre penitentiarię, cu
 ius immeritō sum regēs. Illud etiā penitentiarię officiū in
 ecclesia primitiua cōmuniter à plurib. immaculatę vitę &
 sciētię eruditione simplicib. cōfessorib. cū magna auto
 ritate, ac summo honore regebatur, vt Calsiodorus, So
 crates, & Sozomenus in hiltoria ecclesiastica testantur. Et
 ita penitentiarij in ecclesia venerabiles & cōspicui erāt: vt
 reprehēdi à Benedicto 12. meruerint Auinione anno pon
 tificatus eius quarto, quare pileū, & protonotarij equitan
 do nō portarēt, & inde euenit, q̄ penitentiariorū senior,
 quē hodie decanū seu priorē appellāt, mitrā papę, quā ho
 die decanus Rotę & publice rochetū, sicut alij curię Ro
 manę prælati gestare solebat, vt in quodā peruetusto mē.

A T

Dbrano libro pœnitentiariæ apostolicæ apud sanctū Petrus scriptū inuenimus. Ad tātūmq; honoris culmē hæc pœnitentiorū cura deuenit, vt nō dedignaretur olim quicūq; cardinalis illud munus subire, vt papa Benedictus refert se in quodā antiquo libro habuisse scriptum. Et idem Erasmus affirmat libro secūdo respōsionis ad Altiū Piū Carporū principē. fo. 41. Et hoc est fortassis, quod Damascus innuit in vita Marcelli, dū dicit Marcellū pœnitentiariorū quindecim in vrbe cardinales constituisse propter eorum mū & pœnitentiā multorū, & idē dicit Aluarus Pelagius antiquissimus cardinalis lib. 2. de planctu ecclesiæ. art. 1. ita debet corrigi dictū Archi. qui idē sentit in c. vbi pœnitentiariorū. col. 1. de elect. lib. 6. Ex quibus liquidē apparet, quod cardinales pœnitentiariorū curā gessisse, à qua, crescentē postea ecclesiæ facultatibus, fuerunt exēpti, vt idē dicit papa refert. Si quid etiā grauis negotij pœnitentiariæ agēdū occorrebat, id facile pœnitentiariis idoneis committitur, vt de cōpilatione decretalium Gregoriū nonnō in earundē proœmio legimus. Postquā verō cura pœnitentiariæ vni cardinali demādata fuit, totius cōmunis pœnitentiariorū honos, tota deniq; cōfessio subordinatio, & reciproca cura perire, ac simul cū ad vnum tantū cardinalem, quem maiorem pœnitentiariū appellarunt, deuenit. Sic enim variat fortuna

Episcoporum dignitatis diminutio.

Sed hoc parum videri debet, quando etiā episcoporum dignitas, quæ maior omnibus alijs in ecclesia pœnitentiaria fuit & à iure diuino exordiū habuit, eadem vicissitudo depressit. Nā vt in veterib. authorib. legimus, episcopi vsq; ad tēpora Clementis quinti, & Io. 22. in ecclesia dei, ita in excelso honoris & exultationis locis positi fuerūt, vt dignitate deprimi, ac gradu minui non poterāt, si ex episcopis ad cardinalatus officium assumpti. Nec immeritō. Illis enim solis data erat etiā loci pœnitentiaria anterior, vnde adhuc post Nicolaum secundū episcopi immediatē post papā subscribebāt, dein de presbitero postea diaconi cardinales, cū ex multis, tum ex quibus Urbani secūdi literis Apostolicis. Dat. Salerni x. kal. Octob. xv. Indiēti. Anno dominicę incarnationis 1288. Pōtificatus sui anno quinto clarius apparet: in quibus

mediatè post papam, & ante cardinales subscripti sunt Au-
 sculan⁹, Rappollanus, Troianus, & multi alij episcopi. Du-
 rauerat autè sub hoc tenore felicitatis illa episcoporu^m di-
 gnitas vsque ad Bonifacij v. 11. tēpora, vt refert Io. And. in
 c. cum aliquibus. in nouella de rescrip. li. 6. & in c. cum Apo-
 stolus, de censib. licet tibi habeatur diminutus. Quo tēpore
 refert Io. And. multos p̄termissos fuisse cardinalari, quia
 episcopi erant, ne sic dignitate minuerētur. Quod postea
 nescio quo pacto fuit immutatū: fortè, quia in palatio apo-
 stolico fuerat tunc bis pronūtiatū non notari in tali pro-
 motione descēsum, vt dicit Io. Franc. Pavi. in extrau. ad o-
 nus. vel quia iam plenior potestas in eligēdis summis pōti-
 ficibus cardin. attributa fuerit, cū antea nō solis cardi. con-
 cederetur, vt patet in c. in nomine. 13. dist. & in sexcētis a-
 liis locis. vtcunque sit Io. And. in d. c. hanc cōsuetudinem
 in tantū dilatatā cōmendat, videlicet quōd quādoq; de so-
 lis episcopis tūc fiet vna cardinaliū ordinatio seu promo-
 tio. Et narratur Bonifaciū v. 1. libri decretaliū conditorē re-
 uocatorias gratiarū, & alia per multa inuenisse, nesciuisse
 tamen ista inuenire: & Io. And. sequitur idem Io. Franc. Pa-
 uinus auditor Rotæ in tract. visitationis in q. 2. primæ par.
 & reassumunt Moder. Bononienses in tract. legati.

Itaque ex prædictis adparet variam fuisse prædictorum
 officiorum mutationē, quam nūquam, vt opinor, meliori
 statu constitutam legimus, quā modō. Nam, vt ad Vice-
 cancellarium reuertamur, non sine magna ratione ordina-
 tum fuit. hoc officium tantū cardinalibus tribui debere. C
 Quia Vicecancellarius propter sceptrum iustitię quod te-
 net, supremum inter omnes debuit tenere principatum; si-
 cut & ipsa iustitia, quæ ceteras alias virtutes excellit, secun-
 dum Philosophum secundo Ethico. & tex. in authen. vt o-
 mnes obed. prin. prouin. in prin. De qua quidem Vicecan-
 cellarij excellentia latissimè tradunt Moder. Tauri. videli-
 cet, Io. Franc. Purpuratus in l. 1. ff. de off. eius. & c. Conue-
 niens igitur fuit, nō vt antea, simplicibus & priuatis viris,
 sed personis magna & illustri dignitate præditis (cuiusmo-
 di sunt cardinales hoc officium cōmendare, vt sic & personę
 huiusmodi, & dignitatis accessione, splendore, & uominis
 celebritatē caperet. Et quamuis Camerariatus officium lon-
 gè antea cardinalibus fuerat cōmissum, vt adparet in c. ad

D audientiā. de prescri. & per cōsequens videretur huius
 cio Vicecancellarij preferendū. Tamen quia, vt dixi, V
 cancellarius propter administrationē iustitię. quā gen
 teris omnib⁹ presertur, vt notāt doc. in cle. 2. de elec.
 conueniēs fuit illi maiore tribuere dignitatis prærog
 uam, sicut videmus in Referēdariis, qui Protonotariis
 antiquioribus præferuntur, propter rationē quā scribit
 regula de non iudicando, nisi secūdum literas expre
 Sed postquā huc digressi sumus, operæpretiū erit
 scrutari, quāobrē hic cardinalis cācellarię apostolicę
 factus, Vicecancellarius potius q̄ cancellarius appel
 s o l v t i o. Laurentius, Cardinalis Zabarella, &
 d. cle. ne Romani. de elec. dicunt hoc factū fuisse, quā
E quis tēporibus ille Cardinalis certauerat de paritate
 Papa. & ob eam causam ordinatū fuit, q̄ per dimini
 decetero Vicecancellarius appellaretur. Ita dicūt præ
 cum quibus alij vbiq; doctores, more ouiu primā legi
 tiū præcipitati sunt. Sed quā ista, Deus immortalis
 da sint, & à verbō aliena, qui vel parū historiā ecclesi
 caluerit, satis dignoscere potest. Nam q̄ cardinalis Ca
 laria contenderit vnquam de paritate cum Papa, vel
 pellatus fuerit vnquam Cācellarius, & postea ordinatū
 quod Vicecancellarius appellaretur, nullibi legitur
 sunt quædam somnia. Et ideo ego arbitror aliūde hoc
 men Vicecancellarij processisse. Nam constat summo
 pontificem solum in ecclesia Dei appellari, sicut Mo
F cancellarium Dei, cum quo vnum, & idem consistit
 cit. Ita in indiuiduo dicunt Moder. Galli repet. c. Repet
 tius. in verbo vxorē nomine Adelasiam. num. 497. de
 Et idem dicunt alij Moder. in tract. siue Catalogo glo
 mundi, in quarta parte in 13. consideratione. Si igitur
 est Cancellarius, non videbatur conueniens alium
 Cancellarium Papæ similem nominare, sed potius
 cancellarium, qui eius vices gereret: sicut rex in regno
 non facit Regem, sed Viceregem. Et hoc etiam alia
 ne suadetur, quia, vt superius dictum est, Cancellaria
 stolica prior fuit, quā Vicecancellarij promotio: &
 cellaria representat sedem apostolicam, quæ habetur
 Cancellario. Hinc est, quod quando auditor remittit
 sam ad Cancellariam, dicitur eam remittere ad com

rium papæ, quod habetur pro Cancellario: non autem re-
 mittitur ad Vicecancellarium, vt est decisio Rotæ notabilis
 in tit. de rescrip. decif. 13. in no. incip. Item si causa commit-
 tatur, &c. in fi. verbis, quæ secundum numerum extensum
 est. 362. Et eodem modo dicimus, q̄ in curia Romana, nul-
 la particularis persona est fiscus, sed ipsamet sedes Aposto-
 lica, vt dicit Bart. in l. item veniunt. §. ait Senatus. ff. de pet.
 hered. Et ideo, qui hodie gerit in curia officium fisci, non
 appellatur fiscus, sed vel aduocatus, vel procurator fisci.
 Sic Vicecancellarius non dicitur Cancellarius, quia ipse
 papa, & sedes apostolica dicuntur Cancellarij, & sunt ipsa
 Cancellaria. Quæ ratio non militat in regno Franciæ, vbi
 ipse Rex non est Cancellarius, sed hoc officium ab initio
 vni commiserunt, quem Cancellarium appellari voluerunt.
 Sed papa illam dignitatem nulli commisit, sed Vicecancellari-
 um creando, visus fuit Cancellarij nomen apud se retin-
 uisse. Hæc mihi magis consona vero videntur, quam ea,
 quæ præfati doctores dixerunt in d. clem. ne Romani.
 Redeamus igitur vnde digressi sumus, Et dicamus, q̄ li-
 cet ante tempora Ioan. 22. Vicecancellarius, scriptores, &
 correctores literarum iam constituti fuissent, nihilominus
 regulæ Cancellariæ nondum cõpositæ fuerant: sed primus
 omnium Io. 22. tanquã bonus domus suæ paterfamiliãs eas
 introduxit. Nec solum regulas, sed etiam vt rem angustam
 domi iuuaret, beneficiorum etiam electiuorum reseruatio-
 nes ac taxas, quibus æstimarentur, inuenit. Collegiũ quo-
 que scriptorũ apostolicorũ, antea sine ordine vagans, nu-
 mero distinxit, vt de illis Guliel. Hispanus in pragmatica
 Franciæ, ac Polydorus li. 8. de inuento ribus rerũ. c. 2. me-
 minerunt. Quinimò beneficiorũ annatas, ex quibus tã ma-
 gnos prouetus sibi & ecclesiæ cõparauit, in cõcilio Vien-
 nensi sub cõtentione dimissas, vt refert Io. And. licet men-
 dosè, in c. inter cetera. col. fi. de off. ord. in vsu reuocauit.
 Adeo, vt moriens vigesies quinquies centũ millia nummũ
 aureorũ ecclesiæ dimisit, vt refert frater Ptolomæus de Lu-
 ca in historia ecclesiastica pontificũ, in vita Io. Et hoc idẽ
 dicit, tacito autore, D. Pet. And. Gamarus Rotæ auditor in
 scholis quibusdã impressis ad extrauagatẽ Iulij. 1. 1. Quã
 quidẽ annatarũ inuentionẽ magnũ toto orbi scandalum
 generauit. Nec mirũ, quia Io. 22. adeo cupidi & audacissi-

Dm̄i animi fuit, vt non solum hoc vno malo ecclesiasticis
 viros grauari, sed quod magis mirandū fuit nō est vni
 constitutionem facere, qua & regnum Germaniæ a regno
 Franciæ diuideret & Italiā ab imperio segregaret, vnde
 ricus autor est. Inter hæc tamen, Rotā nouis & salubri
 mis statutis ornauit: quæ hodie apud nos etiam seruatur
 & quotannis initio audientiarū publicè leguntur. Eius
 ma, ille primus administrationem iustitiæ, cuius Vice
 cellarius caput est, quæ in regulis & Rotæ ordinatō
 constitit, inuenit. Quæ quidem officia successores post
 ces in dies magis propagarūt. Nam q̄ ad regulas anno
 Ioan. 22. in suis regulis hoc tātum egit, abbreviatore
 struere, videlicet quomodo literas in cancellaria, iuxta
 plicationū varias signaturas, deberent expedire, quæ
 mi pontifices deinde magis auxerunt, vsque ad tempus
 Nicolai papæ v. qui omnium pontificū primus præde
 rum vtiliores regulas colligens, ac plures alias iudic
 addens, eas omnes in eo statu, in quo nūc reperitū
 duxit. Quæ successores vsq; in hodiernū diē, paucis
 tatis vel additis, pro se quisque sunt sequuti. Torius
 harmoniæ laus Ioanni tribuitur. Fuit enim inter ceteros
 mortales nō solum eruditus, sed imp̄ se curiosus. Nam
 ex recentioribus solus autor est Frācisus Petrarcha
 rerū memorab. tract. 3. c. 53. Io. 22. fuit adeo rerū omniū
 curiosus, vt repertoria, seu indices sibi ordine alphab
 cōficeret, quibus facile res omnes in pr̄optu, & ad ma
 haberet. Sic itaq; ecclesiæ Dei magnū præstitit adiū
 & autoritatis prerogatiuā. Nam, vt ea omnia quæ h
 ci in eius vita referūt, omitam, quādo aliud de de dig
 Ioannes præstitisset: illud tamen erit omnibus saccul
 morandū, q̄ primus omnium Cancellariam, & Vicecanc
 dignitatē, ac Rotæ tribunal illustrauit, quæ sunt duo
 he luminaria, & collegia præstantiora. Nam tres sunt
 dus dignitatum principalium in vrbe post papam. Pr
 Vicecancellarij, qui administrationem iustitiæ, Reg
 Apostolicarum, ac constitutionem, tutelam, & cultu
 tener: circa cuius potestatem speciales regulæ cance
 conditæ fuerunt. Et multi ex doct̄ nostris de illo not
 tracta. scripserunt. Secunda dignitas est Camerarij
 præest arario, ac ecclesiæ patrimonio, eius reditibus
 quia

proventus procurans, vt dicitur in c. ad audientia. de pra-
 script. cuius autoritas olim maior fuit, vt ex regulis anti-
 quorum pontificum adparet: de quibus mentionem feci
 superius, de Auditoribus Rotae loquens. Tertia dignitas
 est maioris penitentiarij, qui preponitur cura fori peni-
 tentie de qua latissimum tractatum composui. Primam ad
 lucem reduxit Ioan. Secundam Eugenius auxit. Tertiam
 Benedictus XII. in lucem produxit. Eugenius & Sixtus lo-
 cupletiore reddiderunt. de quibus omnibus tractatur
 per cardinalem, & alios in clem. ne Romani. de elect. Et
 de omnibus istis ego latius dixi in tracta. de potestate, &
 stylo officij sacrae penitentiariae, vbi de officialibus curiae
 mentionem facio. Nam sufficit ex praedictis ostendisse,
 Regulas, de quibus loquimur, certam originem & ini-
 tium habuisse.

QVAESTIO SECVNDA.

CIRCA secundam quaestionem, videlicet, Nūquid reg.
 ista vniuersaliter ligent omnes etiam extra curiam?
 MVLTO plura dici possent, quam hic scribam, ex
 eo, quia ista materia varios habet sinus, & plures continet
 recessus. Et ideo doct. variis in locis varia scripserunt.
 Quamobrem quaestionem istam ad partes disputabo, ad
 effectum, vt contrariae opiniones melius distinguantur,
 iuxta consilium Modestini in l. numerum. §. mita. ff. de
 mune. & hono. Quod vnum (si Baldo credimus) ingenium
 Bartoli illustravit: per contraria scilicet, & oppositiones
 procedendo. Nam tritum est sermone prouerbum, Verita-
 tem disputatione discussam magis splendescere, vt dicit
 text. in c. grauem. 35. quaest. 9. meminit Ias. in l. qui accusa-
 re. C. de edendo. Alias enim veritatem sine disputatione
 perquirentes, similes sunt nescientibus quò ire debeant,
 vt Aristo. dicit. 3. Metaphys.
 Pro parte igitur negatiua, videlicet, q. regule non ligent
 vniuersaliter omnes: adduci potest primò. Quia regulae
 sunt statuta quaedam, siue ordinationes particulares con-
 cernentes certū locū, vt patet ex earū titulo: vocātur enim
 regulae cancellariae. Et quo quidem verbo cancellariae, tan-
 quam ex signo quodā locali, datur clarè intelligi regulas
 illas non facere ius vniuersale, sed particulare illius loci:
 quia cōcernūt ea, quae in dicto loco tractantur. Vnde sicut

† Ex argu-
 metis sig. de
 & collatio
 nibus fre-
 quenter la-
 tes veritas
 aperitur, vt
 in extraua-
 lo. 22. Quia
 nonnunquā
 de verb. sig.
 C & in col-
 latione ver-
 bū prolarū
 frequenter
 aliorū sen-
 tentiā tan-
 quam subti-
 liori ratio-
 ne subnixū
 ad strahit.
 vt ff. de ar-
 bitr. l. si in-
 tres. & fre-
 quenter re-
 uelatur mi-
 nori, quod
 maior ne-
 scit. 95. dist.

De equis cognoscitur signo, vt dicit Paris de Puteo in
 c. esto sub- Syndic. vers. probatio. Et Moder. Bonon. in §. te stes
 iectus. & si 8. col. instit. de testa. Et auis cognoscitur ex cantu,
 minor veri ex sono secundum Bal. in l. cōparationes. col. fi. C.
 eate inuesti instr. ita lex an sit vniuersalis, vel particularis, cognoscitur
 gauerit, nul ex loco: accidentia enim multū conferunt ad cognoscendum
 la maiori dum quod quid est. l. non omnes. §. à barbaris. ff. de
 irrogatur i li. Bal. in l. fi. C. de execu. rei iud. Cum igitur illa ad
 iuria. l. po- verbi Cancellariæ, denotet certum & particularem locum
 tioris. C. de vbi illæ regulæ practicantur, dicendum erit, regulas
 offic. proc. ius particulare, & non vniuersale. Quia qualitas
 prouinc. dispositioni, qualificat illam secundū qualitatem eius
 text. in puncto in §. sed ius quidem ciuile. instit. de iur. Ergo
 facit c. statutum. de electio. lib. 6. Quando igitur lex
 calis, vniuersaliter extra locum non ligat. c. i. & 2. de
 titu. lib. 6. l. fi. ff. de iurisd. om. iudi.

Secundò, quia de natura legis vniuersalis est, quæ
 perpetua & durabilis, vt dicit Archi. in c. donatum. l. 1.
 7. Et Nicolaus Milis in ver. lex. §. 2. l. edita. ibi, per
 edicti. C. de eden. Sed regulæ Cancellariæ non sunt
 modi, sed moriuntur cum autore suo, vt patet in
 regularum, ibi, suo tempore duraturis, & cetera. Igitur
 faciunt legem vniuersalem. Nam si papa voluisset
 ab omnibus obseruari, hoc dixisset, prout dixit in
 constitutu. & in c. omnis. de censu.

¶ Suadetur ista opinio, quia regulæ ab initio intro
 fuerunt, vt officiales Cancellariæ per eas in literis
 endis instruerentur, vt patet in regulis Io. 22. Bene
 aliorum: & licet à tempore Nicolai v. aliquid plus
 circa iudicia additum fuerit, illud tamen respicit
 curia gerendum. Cum igitur intentio pontificū
 liter nō fuerit per dictas regulas legem vniuersalem
 dere, sed normā dare negotiis in Cancellaria & ceteris
 rendis, nos non debemus aliter interpretari. Quia
 agentium non operatur vltra eorū intentionem,
 dos. de off. ord. & vulg. l. non omnis. ff. si certum peti
 Tertio, lex cōmunis ex eo, quia vbiq; publicat
 vniuersaliter ligat, quia tunc non potest ignorari
 ri, vt patet in authen. vt facta noua constituta per totam
 in c. i. de post. praela. & c. nouit. cum ibi notatis, de legis vni

ateo in
 te tes
 cantu
 l. fi. C.
 cogn
 cogno
 is. ff. de
 illa ad
 arem lo
 regulas
 alitas
 te eius
 tit. de in
 tur lex
 & 2. de

excomuni. notat Bar. in l. omnes populi. in §. q. principali. A
 de iusti. & iur. cū similibus. Sed regulæ cancellaria non
 publicantur nisi in curia, ergo ibi tantū ligare debēt. alias
 equeretur inconueniens: quod vbi non fieret publicatio,
 garent ignorantes. Quod est cōtrarium rationi, vt patet
 in cap. 2. de constit. & c. 2. eo. tit. lib. 6. Et notatur in dicta
 authen. faciunt ea. quæ tradit Card. consi. 99. in fi.

Confirmatur ista opi. quia ad essentiam legis vniuersa.
 plura requiruntur, quæ traduntur in l. humanum. C. de
 legibus. Et Moder. in rub. de constit. Et reassumunt nouis-
 simi reperentes in l. 2. per illum text. ff. de orig. iuris. Quæ
 quidem in constituendis regulis Cancellaria non seruan-
 tur. Ergo non videntur facere ius generale.

Quartò pro ista opinione adducitur, quia videmus sen- B
 tentiam latam contra legem communem, etiam nõ dedu-
 tam, nec in iudicio allegatam, esse ipso iure nullam, vt in
 cum prolatis. ff. de re iudi. & in cap. cum inter. eo. titu. Et
 amem sententia contra regulam Cancellaria etiã allega-
 ibi, piam, non tamen productã, valēt & tenet, vt latè probat Fe
 in cap. 1. de re iudi. & ita hodie seruat Rota. Ex quo da-
 intelligi manifestè regulas istas multum à iure cōmu-
 differre, & per consequens vinculum legis cōmunis ha-
 ere nõ debent. Quinimò vinculum particulare earum est

deò debile, quod videtur lōgè minus, quàm statutorum
 ingularium locorum vel personarū. Nam statuta particu-

ria quãprimū sunt publicata, & in vno volumine reda-
 ta, ligant suos subditos, vt tradunt omnes in l. omnes po C

. Bened. uli. ff. de iusti. & iur. & in cap. 1. de consti. lib. 6. Sed non sic
 id plus in regulis. Nam earum potestas adeò arcta videtur, & cer-

oicit actis veluti cancellis ac metis restricta, vt licet regulæ publi-
 ficū pntentur, & in vno volumine redigantur, non tamen per hoc,

terfalem vinculum aliquod iniiciunt, aut hñdem aliquam faciunt, nec
 ia & cetero sunt allegari sicut libri Digestorum & Statutorum, nisi

l. Quirius de gratia speciali, & cum certa forma, & ceremonia
 nem, cōmpertentur, vt allegari & produci possint: in quibus im-

um pertrãdis, illud primū queritur, an regula sit de dandis, vel
 blicatur: in quo quidem sæpe fit disputatio, tanquã sit pro aris

orantia legendum: de quo habetur inferius in regula 26. quæ om-
 per tota quantum abhorreant, & penitus aliena sint à natura
 cis, de legis vniuersalis & communis, nemo non facilè intelligit.

B

D Quintò facit, quia ad effectum, vt lex vniuersaliter
get, oportet principem expressè hoc mandare, vt
uerfaliter obseruetur, vt nota. in l. nec Dorotheum
decur. lib. 10. facit text. in c. 1. de constit. Sed de ista
tate papæ quo ad regulas non apparet. Igitur dicitur
est, eas vniuersaliter non ligare.

Sextò pro ista parte adduci potest, quia ad inual
actum, & imponendū vinculum, sufficit legem cōm
aliquid prohibere. Sed in regulis cancellariæ non
vt in eis aliquid prohibeatur: sed requiritur, vt dixi
impetratio, allegatio, & in actis productio, & reg
vt vinculum producant, vt notat Fely. in d. cap. 1. &
tur in d. regu. 26. Sed hæc regularum impetratio h

Et tibus extra curiam, præsertim in diocesisbus remon
nimis, & quodāmodo impossibilis videretur. Ergo
dum est, illas non arctare extra curiam litigantes
lex ad hoc vt vinculum inducat, debet esse possibi
tionabilis, locis, personisque conueniens. vulg. ex
rem. 4. dist. nullibi enim cauetur, quòd litigantes
riam coram ordinariis pro iure vniuersali impetra
neatur ad curiam ire. Cum igitur hoc particulariter
regulis cancellariæ procedat, est concludendum
ficulariter, non vniuersaliter extra curiam ligare.

Præterea, & septimò hoc apertè probatur, quia
mus ignorantiam iuris cōmunis, seu vniuersalis non
excusare. l. error. C. de iur. & fa. igno. c. ignorantia.

F iur. lib. 6. Et tamen ignorantia regularum excusat
sicut ignorantia extrauagantium, vt tradit Abb. & in
pastoralis. de fide instru. Bal. in c. ex causis. de re iud.
paret ergo regulas non facere ius generale. Et ista
nionem, videlicet quòd regulæ cancellariæ non in
ius generale per totum orbem, sed ius tantum part
re, tenuerunt pleriq; doctores celebres, in primis
Anch. in consi. c. c. x. v. r. i. incip. efficacibus. in prin.
Cardin. Zabarella in consil. x. c. r. x. incip. dico, quòd
ptatio. Sentit Romanus in consilio c. c. l. x. in 2. col.
Barthol. Belenzinus in tracta. de chari. sub si. quæ
in fi. & in cap. ex parte. de feud. tenet Iaf. in l. 1. in p
cert. pet. & Decius ibidem in vltima lectura Senis
ta, Et idem Decius in cap. 2. in secunda lectura. de

tu. & plures alij, quos breuitatis causa non refero.

In contrarium verò pro parte affirmatiua, videlicet, q̄ regulę istę faciant ius generale, etiam extra curiam faciūt rationes & authoritates quę sequuntur.

In primis illud in iure clarū est, talia debere esse subiecta, qualia sua prædicata, vel eorū effectus demōstrant. l. fundum instr. ff. de fun. instr. cum vulg. Sed si subiecta regularum materia, nec non & persona ipsius conditoris inspiciatur, proculdubio cōcludendum erit, regulas istas facere ius generale. Pater hoc, quia beneficia super quibus regulę disponūt, generaliter per totum orbem possidentur. Ergo generaliter regulę debent materię subiectę adaptari, vt videlicet ligent ipsos beneficiorum possessores, vbique, aliās ridiculum esset dicere beneficia tantum vnus loci, puta vrbis Romę sub regulis comprehendī, quę permodica sunt, & pro maiori parte iuris patronatus.

Considerata etiam persona ipsius papę regularum conditoris, qui habet iurisdictionem vniuersalem, & est ordinarius ordinariorum totius mundi, vt dicit gl. in c. felicis. §. ff. de pœn. lib. 6. & c. per principalem. 9. q. 3. & c. omnia beneficia mundi sunt obedientialia & manualia, vt dicit Bal. in l. rescripta. in 2. & 3. col. C. de preci. imper. te. Erit dicendum etiam regulas istas vniuersaliter ius facere, quia causatum sapit naturam suę causę. l. eius. ff. de oper. lib. & potentia causę influit in causatum. l. Publius. §. 1. ff. de cōdi. & demon. & l. manumissiones. ff. de iust. & iur. Ex persona enim conditoris metimur legem esse generalē vel specialem. c. ff. de cōsti. lib. 6. Et quod dicimus de parte, respectu partis, est dicendum in toto respectu totius. Nam sicut episcopus in sua diocesi constitutionē simpliciter faciēs, intelligitur eam facere particularem, attēta iurisdictione sua, quę est particularis, vt in c. 2. de constit. lib. 6. & l. ff. de iur. om. iud. Eodē modo cōstitutio papę in beneficiis erit generalis, quia ipse habet iurisdictionem generalem. Propter quam rationem fuit aliās in Rota, & etiam in signatura tempore Leonis papę x. decisus notabilis casus, de quo meminit D. Gul. Calsiodorus quondā Rotæ auditor diligentissimus, in quadam decisione incip. Dubitauit tempore feriarum, &c. Dubitatur enim nūc tēporis, auditor in curia Romana vigore cōmissionis deputatus

B ij

Dum ista clausula simpliciter, & cum potestate inhi-
 beretur. Quodam dicebant, quod
 quia per illam clausulam non dabatur potestas inhi-
 bere extra curiam. Et ideo ex quo cōmisiones sunt stric-
 tis, illa clausula debebat intelligi de inhibitione in
 per decisionem primam. de procur. in nouis. Tamen
 trarium tenuit signatura per dicta Fely. in quibusdam
 cancellaria, quæ hodie habetur per manus pluriū. **D**
 pro contraria opin. allegauerat Alex. Et inter cetera
 opinio principaliter fundata fuit in ratione super
 cta. Quia papa causam committens, erat vniuersalis
 ceps habens iurisdictionem spiritualem generaliter
 totum orbem. c. cuncta per mundum. 9. q. 3. vnde
Ederata potestate committentis, quæ est vniuersalis, tan-
 curiam quàm extra, illa clausula cum potestate inhi-
 simpliciter, & in dubio prolata, debebat cōformari
 gulari secundum potestatem eius, vt videlicet ligetur
 raliter tam in curia quàm extra. arg. l. si pluribus. de
 & l. Iulianus. de legat. 3. Pro qua decisione allegatur
 Guliel. plures rationes quæ videri possunt. Ita hic
 dicendum, quod sicut potestas papæ vniuersalis est
 regulæ istæ ab eo simpliciter condita, debent vniuersi
 ter omnes ligari, nisi specialiter aliud statuatur.
 Secundo pro ista parte facit, quia ista regulæ appo-
 tur constitutiones, vt patet in isto titulo. Et tamen
 tutio, dicitur lex generalis, vt tradunt doct. in rubricis
Fonstit. maximè Fely. & Moder. & est textus in c. con-
 secunda distinctione. Et patet in rub. ff. de consti. p.
 Item dicuntur etiam ordinationes. Et quælibet ordi-
 tio papæ habet vim legis generalis, vt dicit Do. in
 in 2. notabili, per illum text. de hæret. libro 6.
 Et licet dicantur regulæ cancellariæ, & sic respec-
 lius dictionis cancellariæ, videantur esse locales. Sepe
 rectius consideranti illa adiectio nihil facit, quia pot-
 ad demonstrandum, de quibus regulis papa loquitur
 nam cum simplex regularum appellatio sit incerta, legun-
 res regularum species comprehendat, vt tradunt doct.
 c. regula. 2. dist. & Moder. omnes post Dy. in rub. de
 iur. oportuit de necessitate papam a liquam adiectio-
 ponere, per quã intelligeremus de quibus regulis loquitur

reur. vt in simili est tex. valde not. in l. Insulani. ff. de acqu. A
 er. do. Sic etiam videmus Iurisconsultos per huiusmodi
 adiectiones, leges distinxisse. Nam quaedam appellabant
 consulares, alias tribunitias, alias Cornelias, &c. ad indi-
 candum de quibus legibus loqueretur. vt patet in c. quæ-
 rendam. 2. dist. Et tamen ridiculum esset dicere leges illas
 propter illas adiectiones nō esse perpetuas & generales.
 Dicuntur igitur istæ regulæ cancellariæ, quia in cancel-
 laria publicantur & registrantur. Sicut ius prætorium di-
 citur à prætorio, in quo magistratus ius dicebant, vt habe-
 tur in §. prætorium. instit. de iure natu. & in l. 1. ff. de offic.
 prætor. Et tamen nemo dicet ius prætorium fuisse parti-
 culare illius loci, vbi magistratus ius dicebant, sed potius
 ius generale, vt in l. in honorariis. ff. de actio. & oblig.
 Vel dicuntur regulæ cancellariæ eo respectu, quia ma- B
 ior pars regularum concernunt expeditionem literarum,
 quæ in cancellaria expediuntur. Et sic capiunt denomina-
 tionem ab eo quod frequentius fit, arg. gl. in cle. 1. in ver.
 presidentes. de rescrip. & in l. vnica. in verb. sponsam. C. de
 rap. virg. Et licet aliæ regulæ sint quæ modum expeditio-
 nis non ponant, prout sunt omnes regulæ contentiosæ,
 quæ in iudiciis versantur: nihilominus, quia illæ etiam re-
 gulæ iudiciales in cancellaria registrantur, & per Vicecan-
 cellarium conceduntur, recipiunt nomen ab illo loco, si-
 cut pleraq; alia iura cōmunia & generalia acceperunt no-
 men vel ab authoribus suis, vel à locis, vt patet in d. cap.
 quædam. prout etiam de lege Falcid. & Macedoniano, &
 Velleiano in quingentis locis iuris constat: propter quo- C
 rum denominationem non desinunt illæ leges constitu-
 tiones generales & vniuersales appellari. Sic ergo licet
 istæ regulæ cancellariæ appellentur, non tamen hæc deno-
 minatio seu adiectio aliquam specialitatem legis arguit.
 Sepe enim lex denominatur à loco vel personis à quibus
 magis frequentatur, vt in l. 2. ff. de orig. iur. Sicut & apud
 veteres Romanos, Fabij, Pisones, & Lætuli dicti, quia hoc
 leguminū genere, fabis, pisicis, ac lentibus illi viri frequen-
 tius utebantur: inde propter illam frequentiam cognomen
 illud sortiti, vt author est Plin. lib. 18. nat. histo. c. 3. Ex qui-
 bus plures enumerat Alexander Parthenopeus lib. 1. die-
 rum genialium. cap. 9. Hæc enim vel similia cognomina
 B iij

D propter frequentiam alicuius facti imposta, neque que legis naturam, vel eius vinculum immutant. Et primum argumentum contrariae partis resolui videtur.

Tertio pro ista parte facit, quia regula idem est, & de illa argumentatur sicut de iure, ut est textus in non. 3. dist. Et notat Ioan. Franciscus Pauinus, Rotorator in tracta. de offi. & potesta. cap. sede vacan. in quaest. principali. col. fina. ubi plura scribit de regula not. Bal. in c. quod sicut. de elect. & in l. si quis ierua. fina. versic. nec miretis. C. de furt. & Archiep. Flor. in ma parte summae titu. 11. cap. 2. §. 1. & tit. 17. cap. 1. §. 11.

Quarto, pro ista parte non desunt viri graues, quorum opinionem tuentur, quorum numerus & dignitas nem opinionem facere videntur. Nam in primis ista opinionem tenet Rota, cuius autoritas in tam illustri excelso loco posita est, ut ab ea recedere nefas quodammodo videatur, quae sententiarum grauitate, & auctoritate dedere ceteros doctores licet numero plures superius eius opinio propter eius auctoritatem communis ratur, secundum Imol. & And. Sicu. in c. olim. c. l. i. col. lit. contest. Nam communis opinio non ex numero sed ex pondere auctoritatis fit, ut dicit Alexand. in c. c. 11. col. fi. lib. 7. & ob eam causam dicta, siue vobis formia dominorum Rotae ceteris praeferuntur, ut vobis Mod. Hispani in paraphrasi ad l. iura sanguinis. ff. de iur. & Moder. Asten. in tract. nuptia. fol. 124. post Alex. quem ibi allegant. Et non solum opinio Rotae propter auctoritatem, sed etiam propter numerum doctorum militantium communis dici potest. Sunt enim auctoritates Rotae duodecim, qui non solent fortuito & a casu vobis proferre, sed causa sepius procuratorum & aduocatorum informationibus trutinata, ac propriis studiis discutiuntur igitur opinio melior, tum propter eorum auctoritatem quam sola, ut dixi, communem opinio facit, quam etiam propter numerum personarum: tum quia eorum vota habent pro sententia, magis vera & firma praesumuntur, quam dicta aliorum doctorum pro libito scribentium. arg. e. p. tiam. Et quae ibi no. Abb. de offi. deleg. Nam alij doctores non ita simul idem negotium discutiunt & examinant particulariter pro se quisque, & id vel pretio alligati

neq; re- vel causa instruendi iuuenes, & eorū ingenia acuendi, A
 it. Et pe- scholis legendo opiniones suas proferunt. Nam qui cō
 ni videt- lit, propriam videtur vtilitatem prosequi, quę facit homi
 lem est- es aliquando à vero deuiare, & interdum contraria cōsi-
 t rex. in- dare, vt dicit Iaf. in l. si ex toto. §. fin. colum. si. ff. de lega
 s, Rota- primo. Qui verò legit, solet multa ingenij & glorię cau-
 can. in- proferre, quę vera non sunt, vt de Barbatia dicit Fely. in
 regula- ap. ceterum. in 6. col. de rescrip. Præsertim, quia doctores
 is seruo- acientes cōmunes opiniones faciūt eas per adhesionem
 Flor. a- riorum doctorū variis & successiuis temporibus factā,
 p. r. §. ut- on cōmunicato consilio, nec adhibita cōmuni discussio-
 nes, qui- e: & ideo faciūt sicut aues, quę quādo vna volat, alię om-
 gnitas se- sequuntur, vt ad literam dicit Decius in consi. 494. in-
 mis illi- ip. quod supra, & c. col. si. Quę ratio cessat in auditoribus B
 illustra- Rota per ea quę dicta sunt. Et quia auditores Rota: à cō-
 quod dicit- truniter accidentibus eliguntur viri vndeunque doctissi-
 noritate- ni, qui in Rota quotidie magis deputantur, veluti aurum
 s super- in fornace, vt dicunt Moder. repe. in rep. l. centurio. fol. 2.
 el. i. col- de vulga. & pupil. Adeò, quòd licet doctor semel exami-
 numero- natus non debeat amplius examinari: tamen si assumatur
 and. in- ad suprema officia, prout auditor Rota:, debet iterū exa-
 ue vota- minari. Ita formaliter dicit Bald. in cap. scriptum. col. 2. de
 t, vt vo- electio. vbi dicit ira de facto seruari Romę in auditoribus
 is. ff. de- acri palatij. Quam quidē authoritatem, & legū peritiam
 ost. Al- præcellentem, non aliunde prouenisse arbitramur, quā
 propterea- ex multiplici virorum prudentum, sape de causis disputan-
 ctorum- tium, concursu, quorum mutua & frequentes disputatio- C
 im au- nes, & inter agendū actiones, eminentem in auditoribus
 casu vo- producant scientiam, & rerum omniū experiētiā pariūt,
 duo cau- propter quam Rota non immeritò vberimus fons Cano-
 discuti- nistarum appellatur. secundū Fely. in ca. quoniā. §. porrò.
 authori- col. 4. vt lit. non cōtest. Inde non ab re Egidius in deci. 37.
 n etiam- dicit, quòd inter loca ecclesiastica nullus est toto orbe Ro-
 a ha- ta præstantior, vbi melius ac celerius causę deciduntur pro-
 tur, quę- pter peritiam dominorum Rota:. Et quia ibi est disertissi-
 arg. c. p- mus modus causas audiendi, consulendi, & decidendi, fa-
 alij do- cit decisio. 320. in not. Et ob eam meritò constitutum fuit
 amina- in c. si. de fo. cōpe. quòd curia Roma. diceretur mater alia-
 li citi- rum curiarum ecclesiasticarū. Et dicit Card. in clem. quan-
 nis. in princi. de appella. quòd stylum iudicandi Romanę

D curiæ seruare tenentur inferiores ecclesiæ, cum secun-
 Mod. Asten. preponatur nobis tanquam speculum
 tandum. Sequitur Andr. Sicut. in c. ex literis. col. 9. vbi
 probat. de conti. Plura ad hoc, quæ aliàs ex varia
 collegi, in laudem & meritum honorem huius sacra-
 torii Rotæ possem adducere: sed vt studeam breuitate
 etiam ne suspectus videar, cum sim ex eodem ordi-
 gnus auditor, & omnium indoctor, omittam. Quam
 hoc nemo succensere debeat, si tantum laudes ab al-
 torib. hincinde scriptas retulerim. Nam qui scrip-
 rum refert, culpandus non est, quasi ipse dicat, vt dicitur
 in l. Gallus. §. idem credendum. in verb. pronepos. ff.
 & posthu. refert Dec. in c. ad hæc. in princ. de rescrip-
 E c. iuravit. in 1. col. de proba. Redeundo igitur, vnde
 gressus, dico istam opinionem, videlicet, quod regu-
 cellariæ ligent omnes etiam extra curiam, tenuisse
 in pluribus causis, quas inferius locis suis in com-
 cuiusque regulæ adnotabo. Et vltra Rotam locis
 adnotandis, istam opinionem etiã tenuit Ioan. Fran-
 Patavinus doct. magnæ scientiæ & experiētia, & quæ
 auditor Rotæ in præludiis extrauag. Et Fely. etiam
 Rotæ in c. 2. de rescrip. Et ante ipsos Nicolaus Mil-
 auditor in suo repertorio in verbo, lex. §. 2. Et Lud-
 teramne ex eodem ordine in quodam suo cõsilio
 in causâ Messanen. parochialis. Dec. in l. 1. col. fin. ff.
 pet. Quem ibi Mod. Taurinen. in 11. col. & quidam
 F quuntur. Et secundum istam opinionem fuit iudicatum
 concilio, siue parlamento Tholosano, vt patet in
 c. 444. incip. Item fuit quæsitum, an regulæ curi-
 riæ, &c. Et hoc idem tenet glossator, infra in regulæ
 quid Modern. Nicolaus Boerius in tract. leg. q. 1. Et
 laus Euerardus in tracta. de locis legatibus. fol. 11. in
 eum quibus etiam concordat ille insignis glossator
 lii Basilien. in titulo de reseruacionibus. in fin. in ver-
 gulas. Et eandem opinionem sequitur And. Sicul. in
 57. in 2. colum. lib. 1. qui ad hoc allegat Petr. de An-
 contrarium. Et secundum istam opinionem consultat
 phanus Bertrandi doctor modernus, & practicus in
 292. visis copis. in 3. columna. libro 3. nouiter impresso
 hoc idem late probat Bar. Chassaneus doctor copiosus

confi. x. viso processu. in v. col. vbi dicit, quod regula cancellaria ligant per totam Franciam, adducens pro ista opinione Pet. de Anchar. in consil. 295. pro clariori euidencia. vbi idem Pet. arguit de regulis cancellariae sicut de lege. Et ita etiam arguit Fel. in c. 1. de re iudic. & in c. quod super his. in 3. col. ver. secunda conclusio. de fide instru. vbi aequiparat regulas cancellariae legibus, vel canonibus poenalibus, dum quaerit, an sub illis comprehendantur cardinales. Et idem facit Dec. in c. ecclesia sanctae Mariae. in 8. colum. de cost. Et ante ipsos Io. And. in regula, nemo potest. de reg. nouel. Et cum ista opinione etiam transit Io. Franc. de sancto Nazario, alias nuncupatus de Ripa in 2. lib. interpretationum. super ca. 2. de rescrip. Et plures alij, quos breuitatis causa non refero. Ex quorum numero satis aperte colligitur, istam esse magis communem opinionem. Non obstant, quae in contrarium pro parte negatiua adducta fuerunt. Primum, quod istae regulae concernunt ius speciale, ex quo denotant certum locum, appellantur cancellariae. Quia ad hoc responsum fuit in primo argumento partis affirmatiuae. Quibus addo, quod ista ratio non concludit in principe habente iurisdictionem, qui licet faciat actum concernentem certum locum, vel personam, nihilominus ille actus non propterea faciet legem particularem, sed vniuersalem: vt in l. si. C. de legib. vbi apparet sententiam principis in certa causa latam vniuersalem ius facere, & omnes ligare. Et idem facit epistola principis directa certa personae. Nam habebit vim legis vniuersalis, vt in l. 1. ver. per epistolam. ff. de consti. cum concord. vt scribit Io. de Platea in l. neq. C. de decu. lib. 10. Ex quibus apparet, illud argumentum non procedere in actibus principis, sed inferiorum, vt declarat Ias. in l. 1. in 2. col. num. 24. ff. de fer. Non obstat, quod regulae non sunt perpetuae, quia hoc non facit quominus tempore quo durant, dicantur vniuersaliter ligare. Nam non reperitur inter requisitas legis, quod lex debeat esse perpetua, sed potest esse temporalis, & nihilominus generaliter ligabit. Quia hoc positum est in voluntate principis, vt in terminis iurarum regularum tenet expresse Gemi. in consil. 93. incip. clemens 7. Alias videtur primo. & c. Nihil enim refert ad vniuersalitatem legis, quod lex sit temporalis, quia in hoc voluntas condentis attenditur, vt not. in c. nobis. de sen. excom.

D & in cle. 1. de vita & honesta. cleric. Sicut videmus in
 uag. ad regimen Benedicti, quæ licet fuerit temporalis
 pateat in ea, tamen attentata iurisdictione papæ vniuersaliter
 ligat. Nec dictum Archid. in dicto cap. donarum. facit
 illud respicit frequentiam. Nam à communiter accidit
 bus, lex solet esse perpetua; tamen si contingat fieri ad
 pus, nihilominus vinculum generale constituet, cum
 pendeat, vt dixi, ex voluntate principis. Et ad hoc plerumque
 ra adducit Domi. in dicto cōst. 93. quæ omitto. Nec obstat
 q̄ regula nō publicantur, nisi Romæ. Ergo extra eam
 sunt probabiliter ignorari. Quia respōdetur, q̄ sola publi-
 catio facta Romæ in cancellaria apostolica sufficit, quæ
 hoc, vt ligent extra curiam, vt tenet Io. Mona. in regu-
E generali. de reg. iur. lib. 6. & Ioā. And. super data sexti
 Romæ etiam publicantur omnes aliæ constitutiones
 petuæ, & ligant per totum orbē, & sunt in vsu. Et ideo
 lus de Eleazar. in proœmio clem. dicit, sufficere quam
 constitutionem papæ publicari Romæ, quæ est caput
 nium ecclesiarum & orbis. Nec requiritur, quod in
 locis fiat publicatio. Et hoc idem in terminis nostris,
 licet, quod sufficit regulas istas cancellariæ publicari
 ria Romana, quo ad hoc, vt vniuersaliter ligent, con-
 in contingencia casus, concilium, siue parlamentum
 losanum in decisione sua 444. in secundo dubio. Et
 nem istius opinionis reddit Imol. in dicto proœmio,
 ideo sufficit publicatio in curia, cum papa habeat
F plumbeos, & est quasi immobilis, dans cuncta moueri
 eius statuta non sunt singulorum auribus inculcanda
 de postu. prela. Sed Imperator nō habet pedes plumbeos
 quia non stat firmus, sed discurrit huc atque illuc per
 uincias. Ideo dicta authen. vt factæ no. constit. pro
 Imperatore, & nō in papa. Et ita tenet Henricus Bo
 c. 2. de const. Præterea, quia dicta authē. procedit in
 constitutione, quæ non potest ilico per famam inno-
 se, vt patet ex rubrica eiusdem authenticæ. Sed regula
 cellariæ propter earum vetustatem à tempore Ioā. x.
 primi earum cōditoris adeo toto orbe notissimæ esse
 sunt, vt nihil notius. Nam penè innumerabiles causæ
 totum orbem reperiuntur vigore istarum regularum
 decisæ. Et secundum eas arctatur, & regitur potestas

us in et
 nporali
 niuerſi
 a. facit
 accide
 fieri ad
 e, cum
 oc pluri
 Nec ob
 a eam
 ſola pu
 icit, qu
 n regu
 ſexti
 tiones
 Et ideo
 quam
 caput
 d in ſing
 ſtris,
 licatio
 t, conſ
 tum
 o. Et
 emio,
 beat
 ouer
 cand
 plumb
 ic per
 proce
 us Boh
 dit in
 n inno
 regula
 Ioā. x
 ma eff
 s cauti
 alarum
 teſtas
 torum existentium extra curiam. Per eaſdem etiam vires, A
 robur & limitationes capiūt expectatiua & reſeruaciones
 extra curiam. Limitatur etiam ordinariorum poteſtas, vt
 quotidie experimur. Igitur ſine aliqua publicatione debe
 rent ligare, vt dicebat Hugo, quem refert Paulus in dicto
 proœmio. Præſertim cum quaſi omnes iudiciales regula
 habeāt decretum irritans, quia ſunt de dandis, vt notatur
 infra in reg. 26. Et conſtitutio, quæ habet decretū irritans
 ſtatim ligat ignorantes, vt tradūt doct. Ant. Imol. & mod.
 in c. 2. de cōſi. Et ideo multis de cauſis iſta regula debe
 rent ſine aliqua publicatione cunctos ligare. Verū quia
 morte pontificis regula extinguuntur, viſum fuit, vt per
 nouū pontificē publicētur, per quem iterū ad inſtar phœ
 nicis reuiuifcunt, & veluti aquila renouantur: quæ idē pu
 blicatio, nō ad illum effectum fit, vt innotefcant, cum ſe
 re eadem regulę ſunt, quæ approbantur, ſed vt per huius
 modi publicationem dignoſcatur voluntas approbatoria
 ipſius noui pontificis. Qui ſi eas tēpore aſſumptionis ſuæ
 ad apoſtolatus apicem nō approbaret, mortuæ manerēt.
 Fuit igitur iſto caſu neceſſaria publicatio. Et q̄ publica
 tionis tēpus in regulis nō tantum attendatur, ſed volūtas
 Papę iam vſu cōprobata, apparet manifeſtē. Quia licet re
 gula iſta hodie publicentur & legantur in cancellaria: ta
 men Papa decernit, & ſtatuit, eas ex tūc in craſtinū aſſum
 ptionis ſuæ ligare. Et ſic ante tempus publicationis. Vnde
 ſi vacaret aliquod beneficiū poſt aſſumptionem Papę, &
 ante publicationem regularum, tale beneficiū non cade
 ret ſub expectatiuis prædeceſſoris, cū iam per regulas il
 la expectatiuę cenſerētur reuocata. Et ideo acceptari nō
 poſſet tale beneficiū, vt refert gloſſator hīc in proœmio
 regularū, dicens, iſtū caſum tēpore ſuo cōtigiffe in Rota.
 Adde q̄ eundem caſum decidit Gemi. in cōſi. 92. in 2. col.
 qui notabiliter loquitur. ſcit Pet. de Anchar. in clem. 1. de
 conſe. præb. Et ita in eodem caſu, ſecundum opinionem
 gl. & Gemi. conſulit Rota triplicatis votis in vna Roma
 na canonicatus ſanctę Marię maioris corā me de menſe
 Junio, m. d. xxxviii. Nam in dicta cauſa Valerianus
 obrinuerat à Clemēte expectatiuam, per quā fuerat crea
 tus in canonicū ſanctę Marię minoris anno m. d. xxx. Cu
 ius vigore ſequēti anno fuit recept⁹ in canonicū. Deinde

D vacavit canonicatus in ecclesia sanctæ Mariæ maioris in lege
 Octob. m. d. xxxiiii. per duas horas post solis occasum
 Et sic eodem die, quo D. noster Paulus Papa III. ad cum m
 stolatus apicem assumptus fuerat, qui fecerat regulas gan. no
 inter alias reuocatorias expectatiuarum, & creatio omnes
 canonicū, etiam si per eas aliqui recepti fuerint in ignota
 eos. Quas quidem regulas legi, & publicari fecit in quam
 cellaria 15. die Octob. m. d. xxxiiii. Quas voluit ne. Na
 in crastinum assumptionis suæ (quæ fuit 13. eiusdem periant
 fis) seruari debere cum decreto irritanti. Per quam tur: & si
 lam Pauli constat fuisse reuocatam creationē & reuoltescan
 nem in canonicum dicti Valeriani ex eo, quia post fine ali
 cepit ligare regula initio ipsius diei 14. Octob. accē &
 E de ad duas horas vacatio canonicatus, qui secundū dubitet
 missa acceptari nō potuit. Et per cōsequens valuit etiā si in
 sio D. N. Pauli facta episcopo Cesenaten. Pro quo tamen
 tiavit, vt dixi, causa prius pluries proposita & votata ausis,
 Non obstat etiā dum dicebatur sententiā latam ex vera
 regulam valere, secus contra legem. Quia respōdet morte
 hoc non argui regulas generaliter non ligare. Quia dixi, qu
 mus etiam sententiā latam cōtra extrauagantē conuentien
 tionem valere, vt tradit Fely. in cap. i. de re iudic. & Rodal
 paltoralis. Et tamen nemo dicet extrauagantes no illis &
 cōstitutiones generales. Ratio igitur diuersitatis in mut
 gem & regulas talis esse dignoscitur. Quia Papa tempo
 ordinē aliarum legū communiū voluit & cōstituit, ib. 6. E
 las non ligare, nec fidē facere, nisi illæ prius darentur ex insp
 Vicecancellariū, & dominos Abbreviatores, vt patet quas n
 frā in regula 26. Sed hoc non reperitur de lege com magis
 sancitum. Vnde si non esset tex. dictæ regulæ 26. idē quam
 cendum esset de regulis quod de lege, vt videlicet iustific
 tiæ latæ cōtra ipsas essent nullæ. Sed in regulis hoc propte
 fuit bona ratione. Quia ex quo propter mortē post sub pra
 regulæ expirabant, & multoties successor aliquam exactio
 gulis prius editis negligebat, vel cōsultō omittebat, enore
 nunquam editas innouabat, ac immutabat, vt expēctio fin
 docet. Ideo ne cōtingeret super ista diuersitate dubit, qu
 introductū fuit, regulas nullam fidem facere, nisi ex est, qu
 cancellariæ, & ex mandato Vicecancellariū, & sic dū
 dum formam traditam in d. regula 26. concedantur, na fides

in lege perpetua statuere nō oportuit, quia semper fixa & A
 solis stabili manet, nec per successiones pontificum variatur,
 cum morte condentium non expiret. Et idem in extrava-
 gan. nota, quæ idem operatur quod lex, vt dicunt Abb. &
 omnes in d. cap. pastoralis. & in d. l. cum prolati. Si verò
 ignota fuerit extrauag. eadem seruabitur in ea solennitas
 quam in regulis diximus obseruari, sed diuersa alia ratio-
 ne. Nam cum tales extrauagantes ignotæ, insertæ nō re-
 ceptæ, sed in aliquo certo volumine, sed in incerto vagæ
 sunt: & sicut Vespertiones sub vmbri quodammodo de-
 scendunt, & recedunt, necessarium fuit ad effectum vt innotescant, &
 sine aliquo vitio appareant, recurrere ad cancellarium, vt
 accusetur & certitudinē veritatis capiant, ne de eis in posterū
 dubitetur. Et ita se stylus habet. Crederem tamen, quod B
 si in eius exactione nō seruaretur prædicta solennitas,
 tamen cōtrarius vsus eius non probetur, & allegetur in
 causis, quod sententia contra illam non valeret. Quia est
 vera, generalis, & perpetua, non recipiens mutationē
 morte conditoris. In regulis tamen militat alia ratio, vt
 dixi, quod contigit propter successiones pontificū varia-
 tionem. Adeo q̄ propter hanc rationē dixit Fely. in cap.
 Rodolphus. in 15. col. de rescrip. quod stylus curiæ sit volu-
 ptatis & mutatur ad mutationē pontificum, qui faciles sunt
 in mutandis statutis prædecessorum, vt patet ex varietate
 temporum circa stylum, vt refert Ioan. And. in c. i. de elec.
 c. 6. Et melius ac clarius hoc idem manifestum redditur
 ex inspectione antiquarū & modernarū regularum, inter C
 quas multiplex est differentia, adeo vt quilibet pontificū
 magis visus fuerit nouis regulis constituendis intendere,
 quam à prædecessoribus editis approbādis. Quæ omnia
 iustificatur per rationem c. non debet. de constan. & affi.
 propter istam igitur varietatē fuit ordinatū, regulas istas
 sub prædicta forma dari. Hinc est quod quamprimum per
 exactionem regulæ à Cancellaria sumus clari, & certi de
 enore regulæ, si semel apud acta producat, illa produ-
 ctio sine alia noua extractione à cancellaria faciēda pro-
 ducit, quo ad omnes alias causas coram quibuscunq; iudi-
 cibus decidendas, & faciūt ius generale. Nam transporta-
 to registro causæ, vbi semel p̄ducta fuit regula, datur ple-
 na fides illi, & sententia cōtra eam lata erit ipso iure nulla.

D Est tamen circa hoc vltius aduertendum, quod regulæ dantur dupliciter, aut in curia, & sufficit quæ per vicecancellarium, vel regentem cancellariæ cum descriptione duorum abbreviatorum. Si verò extra curiam dantur, requiritur supplicatio Papæ. Et tunc datur sub verbo. Et tali casu extra curiam faciunt fidem, vt lex. Et quæ eis vti in causis extra curiam mittat pro eis, alias scilicet ordinatione Papæ non ligant. Nec per hoc potest non facere ius generale, quia ex prædictis apparet contrarium. Formam verò dationis regularum, & extracuriam cancellaria, & qualiter dantur ad perpetuam rei memoriam, & quid si petantur regulæ prædecessorū, vel viuentium, titiis dari, ponit Hiero. Paulus vicecorrector eruditissimus in uinciale ecclesiarū, siue Practica cancellariæ. fol. 27. r. dendum est. nam liber ille est approbatus à sede apostolica, vt dicit Card. in clem. 2. §. irritum. in 3. q. de electionibus. ipsum Hieronymum Paulum summè laudat Ioan. de sancto Seuerino in tract. pensio. quæst. 30. c. 1. Et per ista patet solutio ad alia argumenta. Nam, vt vno verbo respondeam, si huiusmodi regulæ in alia ratione in curia non concludant: ratio tamen generalium & potestas condentis vniuersalis non restringitur ad certum locum, concludit vt dicantur constitutiones generales. Vt tamen magis prædicta omnia sustineant, possent facere distinctionis istæ opiniones, & dari, vt videlicet prima opinio procedat in regulis generalibus de dandis. Illæ enim ex quo respiciunt expeditionem litterarum curiæ in cancellaria faciendā, & per consequens restringatur ad certum & particularem effectū & locum, tales dicuntur constitutiones speciales, & non ligantur extra curiam. An verò loquimur in regulis quæ sunt de dandis, prout sunt ferè omnes iudiciales, quæ habent decretum, & in illis procedat secunda opinio. Et istam opinionem videtur sentire & tenere Io. Francisc. Paulus præludis extrauagan. Ioan. 22. & Fel. in cap. ex parte de rescrip. Et alij plures ex prædictis doct. Non tamen ceterior plures regulas iudiciales reperiri in hoc volumine, quæ non procedunt coram ordinariis extra curiam, & aliquam particularem rationem, de quibus ibidem dicitur.

eo dicemus. Et hæc in vniuersum, & quodammodo in ge- A
nere circa istam quæstionem dicta sufficiant.

QVÆSTIO TERTIA.

CIRCA tertiam principalem quæstionem, Nunquid
regulæ istæ Cancellariæ ligent ipsum Papam, earum
conditorem?

SOLVTIO. Ista quæstio cõsiderata, subiecta mate-
ria aliquarũ regularum videtur impertinens, cum regulæ
istæ pro maiori parte modũ impetrandi beneficia, ac pos-
sessores eorũ concernant, quæ in Papa verificari nõ pos-
sunt: eum neque ipse impetret illa, neq; habeat, à quo be-
neficia impetrare possit, cũ ipse idem sit dominus, & be-
neficiorum effector, non habens superiorem supra se, vt
tradunt latè Moder. in cap. i. de consi. Neq; etiam bene- B
ficia, super quibus regulæ loquũtur, possidẽtur ab eo. Ita-
que attẽto isto motiuo, quæstio ista redderetur frustrato-
ria. Possit tamen ista quæstio quadrare in illis regulis quæ
cõcernunt animæ periculum, de quibus ibidem suo loco
particularius tractabo. Neque ex eo, quòd Doctores istã
quæstionem formant in lege communi, de qua solet plu-
ribus locis iuris dubitari, nunquid liget ipsum conditorẽ?
Potest eodem modo hic adaptari, cum lex communis va-
rios tractus, recessus, ac sinus habeat, sub quibus Papa fa-
cilẽ includi possit. Nõ sic in regulis quæ vniformem mate-
riam tractant, videlicet, beneficiorum. Itaq; tanquam de
re non pertinente, non curabo hic papyrum denigrare.
Quia hæc quæstionem in specie latissimè attingi tanquam C
in regula, De infirmis resignantib. vbi est proprius locus.

QVÆSTIO QVARTA.

VIDENDVM est, nunquid sub dispositione istarũ
regularum generaliter vel indefinitè loquentium
comprehendantur Cardinales?

SOLVTIO. Quia quæstio ista specialiter super ali-
quibus regulis discutietur, & plura quæ hic dicẽtur, cõmu-
nia erunt us, quæ ibi sigillatim scribam. Ideo particulari-
bus argumentis ad illas regulas pertinentibus omisis,
motiua aliqua ab illis diuersa in hoc genere ponam, qui-
bus cognitõs facillè dignosci poterit quando Cardinales
sub dispositionibus generalibus, tam regularum quàm
iuris communis comprehendi debeant, & quando non.

D. In primis igitur dicendum videtur Cardinales sub generali dispositione legis vel constitutionum non comprehendi. Et di hac ratione. Quia persona quæ inter alias superem illud di-tem qualitatem habet, nisi specialiter nominetur, non prehendetur sub generali constitutione comprehendi. Hoc tamen de in specie lo. And. in c. i. de schisma. lib. 6. vbi tenet, quod postquam sub dispositione generali comprehendantur episcopi ipsos non tamen comprehenduntur cardinales. Quia maior respectio est in Cardinali, quam in episcopo propter maiorem mentar qualitatem. Vnde facile credimus ortum stylum canonicæ de tyria qui habet, quod quando cardinalis impetrat, non cardinales narratiua rescripti formari per viam sua nobis, vel si solent ecauit, vel coquestus est nobis, vt fit in aliis omnibus rescriptis, p-rationibus. Sed debet rescriptum habere speciale formam. Nam distinctam ab aliis, videlicet, exposuit nobis dil. fil. in c. que alia tit. sanctæ Praxedis, &c. vt per hoc denotetur singularis personæ. Et quod dictum est de cardinalibus, idem dicitur de o- gibus, & eadem ratione dicendum est, quia contra illa sub illa de stylo cancellariæ literæ contentiosæ non dantur. Non enim in his quæ illis destinantur per papam, ponitur verbum. Pro- damus quatenus, &c. sicut in aliis ponitur, vt dicit Sp. Quat- tit. de rescri. præsen. §. ratione formæ. vers. item contra sub gen- ges. facit text. in cle. i. de testi. ibi, reges & principes, quæ- enuit e- mino exhortamur, &c. Et inde euenit, quod in derog. t. dicā- ne iurispat. laicorum reges, nec duces eadem ratione licita el- comprehenduntur, nisi specialiter nominentur, vt est non est- tum regula cancellariæ ordine x. i. Et hoc idem cau- quam c- iure communi firmat Fel. in tract. quando lit. apostolice at Fran- pat. in 6. col. vers. ampliatur. 8. facit tex. in c. fi. de offi- ud, que- lib. 6. & ca. ne aliqui. de priui. eod. lib. Et in extrauag. noc mu- crabilis. §. i. cum concord. vt dixi in regula de infir. re- sus, vt p- 2. Et ista omnia in ratione fundantur, quia ex quo hu- lit. & C- di personæ distinguuntur à plebe, seu vulgo tanquam- nter ec- resignari, honestum est ne iure ordinario regulentur- ut tradit- prerogatiua quadam singulari ceteris præferuntur. rincipi- Et in eadem ratione fundatur illud, quod dicitur in- in c. q- tum concessum ad beneficia, non capere dignitatem, a vnicu- neficium simile qualificatum, vt est tex. in c. fi. de præ- us app- etiã tex. in cle. i. de regu. qui loquitur de monachis. lib. 6. M- habetibus administratione, non comprehendit abbates.

es sub i non nominatur, vt tenet ibi Cardin. post Matthæ. in 6. A
 cōpreopp. Ex quibus omnibus conflatum putamus communc
 perem illud dictum, legem generaliter loquentem, nunquam cō-
 tur, non comprehendere casus specialiter priuilegiatos, vt dicit glo. in
 i. Hoc auct. de hære. que ab intesta. in prin. & reassumit las. in l.
 net, qui postquam liti. col. fi. C. de pac. sequitur Dec. consi. 5. & an-
 ur episcopi ipsos Gemi. cōsi. 30. cum simi. vt per Fel. in c. i. in 7. col.
 ia maner. secunda dispositio, de rescri. de quo latius dixi in Cō-
 maior. mentariis c. statutum. nu. 47. de rescri. lib. 6. Et ideo nō ab
 m cano. de stylo & vsu curiæ, quādo summi pōtiffices volūt car-
 et, nō cardinales tacite sub dispositione generali comprehendere,
 vel si solent eos saltē per clausulas illas generales, Cuiuscunq;
 nibus status, præminentia, gradus vel dignitatis existat, inclu-
 ale fore. Nam dicta clausula de sui natura includit personas, B
 il. fil. que alias non comprehenderentur: quāuis etiam illi sint
 singul. reges, serui, monachi, vel Iudæi, vt dicit Archi. in c. quan-
 idem. de offi. ord. lib. 6. Et nouissimē quo ad reg. Scotiæ, q
 ontra. sub illa clausula, Cuiuscunq; status, &c. comprehendatur,
 tur. Ne. enuit Rota in vna Brechinen. vicariæ coram R. D. Ioan.
 r verbo. au. Ptolemæo die 9. & 11. Decembris. M. D. XXXVIII.
 icit Sp. Quantum verō ad cardinales, de quibus hic agitur, q
 n cont. sub generali & vniuersali dispositione regularū includan-
 cipes. tur, quādo est apposita illa clausula, Cuiuscunq; status, &c.
 derog. enuit etiam Rota in vna alia Ferræ. archipresbyteratus,
 ratione. t dicā in fine seq. questionis. Vbi verō non apponeretur
 ar, vt el. dicta clausula, vel illi nominatim in cōstitutione expressi
 m cau. non essent, non videtur papa eos velle cōprehendere tā
 aposto. quam cæteris excellentiores, per ea, que nouissimē cumu-
 de offi. at Fran. de Ripa in l. i. col. 8. nu. 59. ff. de vul. & pup. vbi il-
 tra uag. lid, quod dictū fuit de regibus, multipliciter limitat. Et in
 n fir. re. hoc multū defertur personis huiusmodi, præsertim regi-
 uo hu. bus, vt scribit Præpo. Car. Alex. in c. si episcopus. col. fi. 18.
 anquar. list. & Corset. in tract. de pote. reg. Cum igitur cardinales
 ulemtur. inter ecclesiasticos viros, post papā, locum primū teneāt,
 untur. vt tradit Fel. in rub. de ma. & obed. in 5. col. adeo q fratres
 citur m. principis appellētur, secundū Io. And. in c. i. de schis. lib. 6.
 atem. & in c. quā periculosum. de sen. excō. eo. lib. Et sicut pa-
 de pra. pa vnicus ecclesiæ spōsus dicitur, ita Card. filij primi gra-
 ichis. dus appellātur, vt dicit Io. And. & Imo. in c. felicis. de pœ.
 abbat. ab. 6. Merito igitur propter talem excellentē dignitatem
 C

D sub generalibus cōstitutionibus, presertim odiosis
 modi sunt regula iste cancellaria) comprehendit
 bent. Quam opi. multis rationib. probat Ab. Pan. an.
 de exc. praela. in prin. Nam si de ducibus, marchionibus
 aliis illustri nobilitate pollebentibus in reg. 40. & aliis
 riq; magna habetur ratio, quid de cardinalibus dicitur
 erit; qui non solum illustres, sed vt illi magis sublimiter
 in diademate principis scripti dicuntur, & adeo summi
 chari & iuncti, vt vnu corpus cū papa facere existimantur
 qua de causa pars corporis pape appellatur, in d. c. de
 & alibi eius collaterales inscribuntur, de quib. latuit
 bit And. Sic. in cons. r. col. 14. lib. 1. in suo tract. Card.
 bonus tex. in c. Constantinus. 91. dist. Quamobrem
 E tritatus dignitas cōcessa fuit, vt referūt prafati doctores
 enim patritij, principis patres, vt not. in auth. consuetud.
 de dig. Nam nullus ad talem dignitatē ascendit, nisi
 eius fides & industria in aliis dignitatibus fuerit appa-
 ra, vt inquit Io. de Plat. in l. nemini. C. de consuli. lib. 1.
 latius Moder. in l. i. ff. de off. eius. Non immerito
 cendū erit, generalibus constitutionibus eos minime
 prehendi. Imo fortius voluerūt Mod. in trac. de po. in c. pe.
 4. & 5. conclu. q. licet dispositio c. de multa. de preb. pari pri-
 multum necessaria ecclesie: nihilominus cardinales non re-
 pter eorū supremā dignitatē non cōprehenduntur
 ius dispositione: quāuis dispositio illa, vt dixi, sit
 honesta & sanctissima, ac ecclesiis fauorabilis. Illa
 F qualitas excellentis dignitatis, quā ceteris præstantior leg-
 subiectum alterare videret, vt sub simplicibus & ge-
 bus dispositionibus nō cōprehendantur, vt videmus mil. cū
 pter eandem rationem qualitatis factum fuisse in c. reg. iur.
 zum. iuncto c. licet canō. de elect. lib. 6. vbi sub dispo. lex gen-
 loquēte de parochiali, non cōprehenditur parochialis
 legiata, propter illā digniorem qualitatem: sic subtrahuntur
 de clericis loquētibus cardinales cōprehendi non debent.
 Et hac ratione Io. And. in c. r. de schis. lib. 6. dicit, sub multū a-
 eatoria, de qua in c. fi. de concef. præb. lib. 6. Card. no-
 cludi. Nā inanis esset tāta dignitatis prerogatiua: si eos viu-
 illis tributus honor videretur, si cum ceteris, veluti gradiatu-
 ba sub reg. generalibus comprehenderētur. Conuenit princip-
 igitur est dicere eos non comprehendī. Quam opi. a, & ca

etiam Rom. in consi. 498. in casu quo queritur. ubi per plu
 res rationes probat clausula generalē, & omnes alios, &c.
 Cardinales non comprehendere. Sequitur Fel. in c. cum
 in iure peritus. in 3. col. de of. deleg. & Bar. Belenzin. in si.
 gnis auditor Rota in c. quod super his. de si. instr. Et plura
 etiam argumenta & motiua pro ista parte cumulat Pet. de
 Anch. in consi. 295. & 297. quæ breuitatis causa non refe-
 ro. Cum quibus videtur transire Mod. in c. ecclesia sanctę
 Maria. in 8. col. de const. Et ante ipsos Fel. in c. in eos. in
 si. de heretic. His accedit, quia cardinales dicuntur partes
 spirituales & columna ecclesia, in cle. si quis suadente. de
 per. Vnde sicut Augusta, quæ reputatur pars corporis Au-
 gusti nõ comprehenditur in generali dispositione, vt patet
 in l. pe. C. de don. inter vir. & vxor. Ita neq; cardinales qui
 sunt etiam pars corporis papæ, vt in d. c. felicis. compre-
 hendi debent. Præterea Augusta ex eo, quia assistit prin-
 cipi in consulendo & regendo orbē, gaudet illius specia-
 li priuilegio, vt in l. bene à Zenone. C. de quadr. præscrip.
 Ita etiam cardinales, qui assistunt lateri papæ, & sunt eius
 consiliarij, vt in c. fundamentum. §. decet. de elect. lib. 6. &
 in c. per venerabilem. §. rationibus. qui fil. sint leg. debent
 pari priuilegio gaudere. Et per ista duo motiua, & alia quę
 non refero, istam opinionem in terminis regularum can-
 cel. tenet And. Sicul. in c. in nostra. in 2. col. de rescript.
 Illis tamen non obstantibus contraria opin. videtur fir-
 mior & verior. Pro qua primò facit, quia generalis disposi-
 tio legis nõ solū causas, sed etiã personas priuilegiatas cõ-
 prehēdit, vt no. Bal. per illū tex. in l. in fraudē. in si. de test.
 mil. cū concor. vt scribit Dec. in consi. 5. & in l. i. nu. 9. ff. de
 reg. iur. & in c. qua fronte. in 2. col. de appel. Præterea quia
 lex generaliter dicit, q̄ canonū statuta ab omnibus obser-
 uentur, vt in c. i. de const. Et ab ista generalitate non repe-
 riuntur excepti cardinales, igitur dicā eos comprehendendi.
 Nec obstat prerogatiua dignitatis eorū. Quia licet illa
 sub multū attēdatur in honoribus deferēdis, nõ tamē talis di-
 gnitatis præeminētia liberat à vinculis legis, quę vsq; ad eõ
 omēs viuetes astringūt, q̄ etiã ipsa Augusta quę aliòquin ir-
 radiatur radiis Augusti, & habet priuilegia quę habet ipse
 princeps, vt in l. fiscus. §. si. ff. de iu. fil. Et vna, & eadē perso-
 na, & caro cū p̄cipe reputatur, sub generali legū vinculo

De comprehenditur, vt est rex. notabilis in l. princeps in c. cū leg. Et per hoc respondetur ad motiua And. Sicul. in c. cū leg. c. in nostra. vt procedant quando Augusta specialiter Crim. cipitur in l. prout. in d. l. penul. & in l. bene à Zenon. quo dicitur

Suadetur hoc, quia Cardinales nihil aliud sunt, quā cōsiliarij ipsius Papæ, vt in c. fundamēta. §. decet. de Secu. lib. 6. & in cap. parochia. 16. q. 1. cum concordant. vt aliqui And. Sicul. in tracta. Card. in 1. q. Quia in arduis praxialibus in legibus faciendis consilio iuuant Papam. Nā in rationa. modi grauibus negotiis solent cōsiliarij interueniri Bal. in l. humanum. C. de legib. Et tamen nemo dicit cōsilialem esse non subiici legibus, cum ab illis nō excipiantur nisi eorum princeps, vt in dicta l. princeps. Omnes igitur alij sunt, nisi

E sub sunt. Quinimo ipse idem princeps, licet solus scribit legibus, non tamen à ratione naturali ipsius legis in rationibus videtur, vt latissimè scripsi in regula, de infirmis res. And. Sicul. ribus. q. 1. & 2. & tradit latè And. Sicul. in consil. in c. 1. n. lumine. Quare concludendum est, quòd cum regum auditor generaliter loquantur & nō excipiant Cardinales, illegia videntur includi. Sed vt opiniones ad concordiam Ex quocantur, iudicio meo distinguendi erunt plures casus in ca.

Primus est, quādo cōstitutio prohibet aliquid quod sit, vt te se est malum, & inducit peccatum. Et isto casu Cardinales & omnes cuiuscunq; alterius dignitatis proculdubio videntur comprehenduntur. Hinc est quòd sub dispositione cōsiliis, ex suadente. 17. q. 4. Cardinales includuntur. & dicitur comprehen-

F Mona. loco inferius allegato, & Fely. in c. quod facta con. in 4. col. vers. 3. quia sequeretur. de fid. instr. Nouem

Et ita dicimus qd c. omnis vtriusq; sexus. de pona omnibus licet de cardinalibus nō loquatur, eos tamen cōprehenduntur per ea que dicit Abb. in c. omnes. de ma. & obe. & in c. cardinalibus. in 3. col. de iudic. Et in summa vbiunque lex est facta in facta vtilitate animæ, non solū Cardinales, sed etiā omnes diaconos cipes sub ea cōprehenduntur, vt Præpo. dicit in c. quibus fuerit. in prin. 10. dist. Et in specie hoc tradit per viam in c. quibus fuerit. Jo. Mo. in extraua. Bonifacij 8. que est prima in ord. de Leod. ti. de sen. exc. in extrauagantibus cōmunibus glo. in c. quibus fuerit in eundē in ver. clericos. vbi hoc per bonas rationes periter facta qua videatur ibi. Nam in istis que sunt de genere pona postea per tanto grauius quis punitur, quāto maior est qui peritur Rot.

princeps in e. cum quidam. de iureiur. Pro quo facit illud dictū Iu- A
 Sic. in generalis Saty. 8. Omne animi vitium tanto conspectius in
 specialiter Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur. De
 Zenon quo dicto meminit gl. in ver. tāquam. in c. 2. §. fi. de transl.
 ad sim. p. p. & pro eo est tex. in l. presbyteri. C. de episco. & cler.
 recet. de Secundus est casus, quando constitutio non prohibet
 dan. ut aliquid quod est per se malum, sed quia prohibitum: & si
 ius pœnalis constitutio sit pœnalis & odiosa, continens odium
 Nā in rationale, tali casu cardinales includuntur, ut notat in simi-
 eruemi Bal. in l. quicumq. C. de ser. fug. Quod est verum, nisi per
 et cōtraalem constitutionem pœnalē, si eos includeret, tollerentur
 tur eorum priuilegia. Quia tali casu non comprehenduntur
 alij, nisi in specie fieret de illis mentio per rationes, quas
 solam scribit Iaf. in l. postquam liti. col. fi. C. de pact. arg. l. decu- B
 egis in rationibus. in prin. C. de silen. lib. 12. Et ante ipsum hoc dicit
 mis res. And. Sicul. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 7. de constitu. &
 onsi. in c. 1. nu. 77. de rescript. Et tenet expressè Gundisal. Rotæ
 in regulador in tract. Card. q. 12. in fin. Sed quando eorum pri-
 uales priuilegia non laederentur, procedit quod dictum est.
 ordian. Ex quo inferitur, q̄ dispositio c. de multa. de præben. li-
 es casus et in cardinalibus non loquatur, eos tamen comprehen-
 quid dicit, ut tenet Abb. in c. ecclesia. el. 2. in 2. not. de elect. Licet
 su Carlostea Ioan. 22. qui certis de causis fauit multum cardina-
 culdibus, ut in alia regula scripsimus, eos in extrauag. execra-
 one nullis, exceperit. Per quod datur intelligi, q̄ alias illi com-
 & dicitur comprehendebantur. Et ita etiam Rota in vna valentina archi-
 uod archidiaconatus de Xatiua corā me pendente voluit, de mēse C
 1. Nouemb. m. d. xxxi. sub indulto conferendi beneficia
 de pœn omnibus mensibus concesso archiepiscopo Valentino,
 en cōpunc cardinali Leodiē. nūcupato, comprehendi personas
 be. & cardinaliū habētium beneficia in dicta diœcesi. Nam tūc
 e lex. in facto accidit, q̄ cardinalis de Vich, qui obtinebat archi-
 diac onatum prædictū de Xatiua diœcesis Valētinæ mōr-
 cit in casus fuerat in quodam loco parum distanti ab vrbe, volue-
 r. viam tunc domini mei prouisionē dicti archiepiscopi cardina-
 in ordas Leod. de dicto archidiaconatu valere, & nō illā papæ,
 s glossæ in indulto dicti archiepiscopi nulla de cardinalibus
 ones pterat facta mētio. Et ita ego pronūtiaui, & sentētia mea
 enere Carlostea per duas alias sentēcias fuit confirmata. Moueba-
 qui per Rot. inter cætera, illa ratione, quia in generalibus dis-

Dpositionibus, non incontinentibus odium irrationabilem cluden
 cardinales comprehenduntur, nisi nominatim excepti. **S**
 Sic videmus, q̄ sub dispositione cle. auditor. de refer. gatiua
 cardinales comprehenduntur, licet nulla ibi de illis fiat mentio. Ita par
 vt tenet ibi inter alios Bonifacius quondā Rota. **A**nd.
 col. 2. vnde ea ratione, qua dicimus cardinales comprehendit, q̄
 sub prædictis dispositionibus, eadem ratione est de cance
 sub regulis cancellariæ comprehendendi debere. **Q**uod sic
 Fely. in c. ad aures. in 7. col. ver. octaua cōclusio. de re. auditor.
 referens D. Francisc. Pauli. quondam auditorem Rota. casus pri
 berrimum dicere in commento extrauag. ad onus. lege. au
 tempore suo bis iudicasse regulas cancellariæ. **C**ardex gen
 comprehendere. Et istam opin. pluribus locis firmos & r

Edra. in consil. 211. ad propositum. Et in consil. 321. & 2. **T**io con
 quibus per Felyn. in dicto loco. Et hoc idem late **L**is lex
 Barth. de Belenzi. quondam etiam auditor Rota. **A**mes. i
 præceptor triennalis (vt ipse dicit in ca. 2. in 14. col. **A**men
 icrip.) in tract. de chari. sub si. q. lxxj. Et eandem opin. **S**exit.
 defendit idem Fely. in ca. quod super his. de fide in **D**entur
 ita etiam hodie, qui est dies tertia lunij. m. d. x. x. **N**e odie
 idem conclusit Rota coram R. D. Ioan. Paulo in vna **N**e plus
 rian. canonicatus & præben. dum voluit, quod pri **C**imus,
 concessum clero Hispaniæ per Leonem x. de reuo **P**osita
 omnibus regressibus sine consensu concessis, **C**om **N**it nei
 dit etiam cardinales habentes similes regressus sine **S**ine li
 sensu, etiam si habuerūt eos ex causa onerosa: licet **T**ho. B
 causa onerosa super eodem priuilegio iam prius **C**alle
 rat Rota in vna Calaguritan. Archidiaconatus in **T**utio
 D. Io. de Anguiano per tres sentētias, quarū ego **M**une
 tuli: secundam D. Marcellus, tertiam D. Ioā. Paulus **R**as, ne
 nes illius decisionis non referam, ne sim longior, **& glo**
 etiā non faciūt omnino ad materiā, de qua hic loq̄ **super**

F causa onerosa super eodem priuilegio iam prius **C**ardin
 rat Rota in vna Calaguritan. Archidiaconatus in **latissim**
 D. Io. de Anguiano per tres sentētias, quarū ego **tinetur**
 tuli: secundam D. Marcellus, tertiam D. Ioā. Paulus **tionab**
 nes illius decisionis non referam, ne sim longior, **eandem**
 etiā non faciūt omnino ad materiā, de qua hic loq̄ **trauag**
 Redeundo igitur ad propositum, cōclūdo quo ad **valde**
 secundum casum, quod attento, quod Cardinales **ration**
 populo, sunt etiam subiecti papæ, vt principi, sub **g**
 ritorio degunt: conueniens videtur, quod eius legi **g**
 gentur. Quia lex omnes subditos, & omnes de pop **g**
 gat, vulg. l. cunctos populos. & cap. j. de censib. **g**

Tertius casus est, quando cōstitutio continet **g**
 rionale, & exorbitas à reg. iuris cōmunis, & tunc **g**

cludendum, sub tali constitutione Cardinales non cōpre- A
 mendi. Et isto casu militat illud quod dictum est de prerog-
 gatiua dignitatis, & procedūt omnia motiua superius pro-
 is fiat ista parte scripta. Et ita ubiq; doct. sentiūt. & firmat expref-
 Andr. Sic. in dicto ca. in nostra. in 3. colum. de rescrip. vbi
 dicit, quod cardinales non comprehenduntur sub regulis
 cancellarię o diosis. Et istam dicit esse firmam opinionem,
 Quod sicut firma petra. Et eam tenet etiam D. Gondisaluus olim
 auditor Rotę in suo tract. Card. & alibi saepe docto. Et iste
 casus potius innititur authoritati scribentium, quā q; sit
 onus lege, aut inuitabili ratione suffultus: quia ratio illa, quod
 a Cardelex generalis omnes pariter ligat, diuites & pauperes, par-
 cis firmos & magnos, militat etiam isto casu. Et quauis dispo-
 321. & ratio contineat odium irrationabile & exorbitans, tamen ta B
 n late-
 Rotę, & talis lex valet, & tenet, vt late probat Decius in cap. cum o-
 mnes. in 5. notab. de constitu. Et talis lex, licet sit dura, est
 14. col. tamen seruanda: cap. in memoriam. 19. dist. & vulga. l. pro-
 m opin-
 fide in-
 d. x. x. x. exit. qui & a quib. Sed quia ex vsu & interpretatione pru-
 o in vni- dentium iam receptum est, Cardinales sub tali dispositio-
 dō pri- ne odiosa non cōprehendi, transeundum est cum ista opi-
 le reuo- nit plus a quo sapere videamur. Et sic per istam rationē di-
 s, com-
 illis sine-
 a: licet-
 rius ius-
 is in fra-
 ego pro-
 Paulus-
 gior, &
 sic loq-
 quo ad-
 nales s-
 sub cur-
 us legi-
 de pop-
 ib. & quod dispositio extrauag. iniuncta Bonifacij v r r.
 runc est-
 C iij

D probatur. Et sic etiã temporibus Abbatis Panor. fuerat, quod episcopus promotus in cardinalem, non debebat episcopatum, quia plerique consuluerunt c. de r. non procedere in cardinalibus, nisi papa aliter dicitur. Et ita tunc factum fuerat cum cardinali sancte C. quo ad episcopatum Bononien. & cum cardinali sancte C. celli, quo ad episcopatum Senen. vt refert Abbas in l. bona. el. i. in 3. notabili. de postula. pralat.

Quartus casus & vltimus est, quando constitutio honorabilis & priuilegiata, & tali casu Cardinales comprehenduntur, licet de illis mentio non fiat. Quia ex quo ceteris in vinea domini laborat, & quotidie inferius assistunt ecclesie sancte Dei, & Christi vicarios agunt. Et ita consulendo, dignum est etiam vt maioribus attollantur, vt in cap. i. de offic. legati. lib. 6. & in l. ius fecerum. C. de dign. lib. 12. Sic etiam sub regulis de annu. triennali possessore, quae fauent possess. lib. 12. licet de cardinalibus mentio non fiat: Cardinales tamen comprehenduntur, & sub aliis regulis fauorem comprehenduntur, super quibus in discursu materiae particularibus discutiam, & clarius examinabo.

QVAESTIO QVINTA.

CIRCA quintum dubium, videlicet, an in generali vulgari derogatione constitutionum, & ordinationum apostolicarum comprehendantur regulae cancellariae.

SOLVTIO. Si titulum seu rubricam regularum amittimus (quae regulas istas constitutiones vocat) certe dicitur erit, eas sub tali derogatione includi, eadem ratione, quae cumimus sub dicta clausula ius commune comprehenditur, etiam constitutio appellatur, vt patet in c. constitu. in rubr. de constit. Nec in hoc potest ratio diuersitatis agnari, iuxta tex. in c. i. de consti. lib. 6. Tamẽ contrarium seruat stylus cancellariae, & Rom. Cur. qui hoc casu pro se habetur, & illi standum est, iuxta tex. in ca. quam de cri. fal. cum vulg. De quibus late Fely. in ca. 2. de r. in verb. stylus. qui quidem stylus à Rota receptus, dicitur sub clausula generali, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis. huiusmodi regularum constitutiones non comprehenduntur, nec illis censeri derogatum, nisi illis specialiter mentio fiat. Et ita in terminis conclusio.

coram reuerendis patribus dominis, Nicolao Aragonia in A
 em, no vna Zamore. Theſauraria, de meſe Nouemb. 1533. & in
 nt c. de alia Romana pecuniaria, coram D. Ioan. Paulo, de c. 1. 20.
 iter de Nouemb. 1536. In quibus domini concluderunt per illa ver
 etia Caba, non obſtante regula de acceptandis, & quibuſcunque
 li ſancti alius diſpoſitionibus, non cenſeri derogatu regula de va
 bas in illo exprimendo. Et in illa Romana voluerunt, per clauſu
 lam, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus
 apottoſicis, in commiſſione appoſita, non cenſeri deroga
 tum regula 35. de non appellando ante diſinitiuam. Et
 ex quo ſecundu iſtam deciſionem iudicatum fuit in fauorem Fra
 nciſci Flores contra Andr. de Nouaria.

Et iſtam opinionem, videlicet, per generale derogatio
 nem no cenſeri derogatum regulis cancellaria, niſi in in-
 diuiduo illis derogetur, tenent expreſſe Moder. in tracta.
 de benefic. in 3. parte. q. 46. in 4. col. fol. paruo. Et licet iſta
 opinio in ſtylo conſiſtat: nihilominus, vt ex predictis &
 infra dicendis apparebit, aliquod ſometum iuris in ſe con
 tinet. Nam ſatis notum eſt, regulas cancellaria continere
 clauſulam derogatoriam voluntatis ſequentis actus, vt di
 cit Petr. de Anchar. in conſil. 297. in princ. Quo caſu non
 ſufficit generalis, ſed requiritur ſpecialis derogatio: vt no
 tat Barto. in l. ſi quis. in princ. ff. de leg. 3. & doct. in ca. cum
 in ſtan. de cenſi. & tradit Domi. in conſil. 39. col. 2. & Andr.
 Sicu. in c. cum tibi. nume. 17. de teſta. Ratio redditur ſecun
 dum Bar. in d. l. ſi quis. in princ. in 3. col. Quia clauſula de
 rogatoria habet vim cuiuſda proteſtationis preambula, C
 & talis proteſtatio declarat in ſequenti actu voluntatem
 de eſſe, niſi expreſſa reuocatio fiat, vt in l. at ſi quis. §. ple
 rique. ff. de relig. & ſump. fun. cum ſimilibus.

Et iſta ratione dicimus, qd licet per ſimplicem clauſulam
 non obſtan. tollatur conſtitutio apoſtolica: non tamen tolli
 tur conſtitutio conciliaris, quia habet clauſulam derogato
 riam. c. ex parte. de capel. monacho. & tradunt comunitur
 doct. in cap. nonnulli. de reſcrip. Sic etiam in generali dero
 gatione conſtitutionu, & ordinationu apoſtoſicarum, etiam
 privilegioru, non cenſetur derogatu privilegii iure com
 muni inſertis: niſi ſpecialiter dicatur, vt not. gl. in authent.
 qua in prouincia. in verb. illi. in fin. & ibi Bart. & ceteri. C.
 ubi de cri. agi oportet. cum aliis concor. vt ſcribit Fely. in c. i.

De rescript. & in cap. nonnulli. in ii. colum. eodem tit. lib. 6.
 Quod etiam alia ratione suadet, quia tales actus licet
 tinentes clausulam derogatoriam, sunt qualificati. Appellentur
 rum est, quod in hac ista regula videntur habere suam
 qualitate. Vnde sicut de dictis qualitatibus debet fieri §. &
 pressa mentio, eadem ratione & de regulis. Et ideo non cla-
 lo. Andr. in cap. ei. cui. de præben. lib. 6. quod per clausulam
 Non obstat. nunquam censetur derogatum statutis inquiri-
 tibus certam qualitatem, nisi specialiter fiat mentio. de conti-
 tas enim in actu consistens, facit eundem mutare in omnes
 sam speciem, ut in l. quasitum. §. illud. de leg. 3. & clausula
 lana, de leg. 2. Ex quo sequitur, quod licet regulae concut de i-
 ria sint constitutiones vniuersaliter ligantes, sicut incipis fa-
Emmune: nihilominus propter diuersas qualitates, per quæ
 à iure communi differunt, diuersam videntur habere inest pro-
 Et ideo in derogatione generali constitutionum, ista tunc
 tutiones non veniunt: sicut appellatione beneficii non summa-
 henditur dignitas, nec beneficium curatum, ut in casu ferenti
 præben. Et ibi declarat Abb. non quia dignitas, vel obstaculo
 non dicantur beneficia ecclesiastica, sed quia sunt rationes
 cata, ideo non comprehenduntur, ut patet in ca. thalij. & tra-
 de elect. lib. 6. Et ita etiam videmus, quod in legat. Et hoc
 non veniunt lana tineta: nec in donatione marmoris dum vo-
 qualificatum, videlicet, figuræ ex marmore factæ, in suetudi-
 cui. & d. §. illud. Quod autem ista regula habeant diu-
 naturam à constitutionibus iuris communis, ultra quod dimen-
Fse est manifestum, hoc ulterius probatur. Quia constitutio-
 nes iuris communis statim facta publicatione ligantur, ut sunt
 ditur in ca. 2. & fin. de consti. Item sunt perpetuæ. Sicut
 constitutiones cancellariæ sunt temporales. Et licet
 à tempore publicationis ligentur; ut lex communis, ut
 Gemi. consil. 92. nihilominus non statim ligantur, nisi
 ta prius solennitate posita inferius in regula 26. nec
 sola sufficit, nisi regula sic obtentæ, & cum illa solennitate
 data, in actis postea producatur, vel nisi papa hoc
 dixi superius in 2. q. Item quia ista regulae sunt specialiter
 tione derogationis. Quia licet per prædictam clausulam
 Non obstat. & c. censetur derogatum iuri communi
 est verum, nisi ius commune habeat clausulam derogato-
 riam, ut superius dixi. Et tradunt Moder. in ca. j. de
 hoc v. d.

demum lib. 6. Quam quidam clausulam continent regulæ istæ. A
 es actus. Et licet alio respectu regulæ, cōstitutiones generales ap-
 plicari. Appellentur, isto tamen casu possunt dici speciales ratione
 habere derogationis. Et ita saluatur & iustificatur, quod dicit Bar.
 eber in §. & sic quodque. C. de nouo Cod. fa. dicens, quod ius
 Et ideo non clausum in corpore iuris, non est generale. Nam de-
 per debet intelligi ratione reuocationis, videlicet, quia ita re-
 titutis requirit specialem mentionē, sicut ius particulare, iuxta c. i.
 mētionē de constitu. lib. 6. Secus autem respectu vinculi, quia ligat
 utare in omnes quando innotescit. Ratio est, quia ex quo non est
 ra. 3. & clausum, potest ignorari, & ideo requiritur derogatio, si-
 gula cōtra de iure particulari. Hinc videmus, q̄ licet sententia prin-
 cipis faciat ius generale, vt est dictum superius in prima
 tes, per quæstione, tamen valet sententia cōtra illud ius, quia po-
 B habere ut est probabiliter ignorari, & ideo cōsetur quo ad hoc par-
 ticulari, vt dicit Cardi. in c. pastoralis. de fide instru. Et in
 cij non summa, quot sunt qualitates in constitutione seu actu dif-
 vt in cōferenti à iure communi, vt sunt istæ regulæ, tot inducuntur
 as, vel obstacula: & quot sunt obstacula, tot debent esse deroga-
 tiones & expressions. c. ex tuarum. de autho. & vsu pal-
 ca. stulij. & tradit Bal. in l. si non lex Alia Sentia. ff. de hæ. instit.
 h Regan. Et hoc est quod voluit sentire Car. in cōsi. i. tit. de rescrip-
 tions dum voluit, quod per clausulam, Non obstantibus con-
 a cta, consuetudinibus & statutis, &c. non tolluntur obstacula tem-
 ant dno poralia cuiusmodi sunt istæ regulæ, quæ temporale impe-
 lera quæ dimentum afferunt: sed illa tantum, quæ inducerēt extin-
 ia cōsti- tionem gratiæ, hoc est impedimēta quæ statim annullat, C
 igant, vt sunt illa quæ resultant ex aliis statutis, vel à iure cōmu-
 tuar. Si ni, quæ statim absq; aliqua productione impediunt & an-
 Et licet nullant. Sed regulæ Cancellariæ non annullant, nec sta-
 unis, tim impediunt actum faciendum, sed ita demum, si insti-
 ut, nisi tuta lite regulæ impetrentur & producantur, vt sapius di-
 e 6. neq; ctum est: interim tamen actus factus contra regulas valet
 a solen- & tenet. Clausula igitur, Non obstantibus, capit illa quæ
 a hoc v- obstant statim tēpore factæ gratiæ absq; facto hominis,
 special- nō ea quæ ex post, & ex interuallo possunt impedire: quia
 n claus- illa accidentaliter eueniūt, & ex facto postea faciendo re-
 mman- trotractiuo: arg. text. notabilis in l. i. ff. de in lit. iur. Et no-
 n derog- tar lafon in §. quadrupli. in 3. notabili. Instit. de actio. Et
 j. de hoc videmus in extrauag. quæ licet sint cōstitutiones ge-

Derogales, & vbiq; ligent, tamen ad effectum, vt illis derogetur per clausulas generales, nō obstantibus constitutionibus, &c. sortiuntur naturam constitutionū specialium, videlicet, non intelligatur derogatum eis, nisi de illis mentione, saltem per hæc verba, Nō obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis etiā extrauagantibus, sicut de constitutione speciali requiritur in cap. i. de form. test. lib. 6. vel secundum modum quem ponit antiquus abbreviator Hispanus in libro styli cancellariæ, in c. de clausulis generalibus non obstantibus.

Et hoc vltius suadetur, quia per illam clausulam non obstantibus, &c. non censetur in dubio derogatum, nisi constitutionibus ordinariis, non autem extraordinariis cuiusmodi sunt extrauagantes, & regulæ cancellariæ. Nam clausula generalis ad extraordinaria non fertur, vt est text. ad literam in l. Seio. §. medico. ff. de iur. lega. Quem in notabili casu, ad propositum huius inducit Oldra. consil. 129. & Andr. Sicut. in consil. 18. & consil. 21. col. 6. & consil. 26. in 9. col. lib. 2. cum vt scribit Decius in cap. inter cetera. de appella. Et dicam in regula de triennali.

Iustificatur ista opinio ex alio, quia papa difficiliter sumitur habere notitiam talis iuris extrauagantis iuris ordinarij, vt notatur in cap. pastoralis. de fide. Hinc dicimus, quod licet non admittatur positio iuris communis ex eo, quia ius comune ordinarium præsumitur, vt tradit Barto. in l. ornamentorum. ff. de auro. lega. Tamen quando tale est ius, in quo verisimiliter cadere ignorantia, vt est ius constitutionis extrauagantis, tali casu bene admittitur positio talis iuris, vt dicitur in d. l. ornamentorum. cum aliis concor. vt scribunt Curtius senior in tracta. positionum. in 13. breuiloquio. Ioannes Sadoletus in l. 2. colum. 13. ff. de confes.

Et pro ista opinione, videlicet, quod requiratur mentio uagantis, tenuit Nicolaus Milis in verbo priuilegiū ius commune. post Ant. de Butrio in c. i. de constit. lib. 1.

Et prædicta omnia quæ dicta sunt de extrauagantibus, fortiori in istis regulis attētis stylo & rationibus prædictis. Et licet extrauagantes aliquæ sint notoriæ, sicut etiā de ræq; regulæ istius voluminis, tamē respectu derogationis

illa notorietas nihil facit, cum per hoc non desinat esse A
 ius extraordinarium, & à corpore iuris communis extra-
 uagans. Quo casu, vt dictum est, derogatio clausula non
 obstantibus constitutionibus, capit tantum ius commune
 ordinarium, non autem extraordinarium. Præsertim cum
 extrauag. & regulæ debeât prius impetrari & dari iuxta
 formam traditam in dicta regula 26. Quod inductum fuit,
 vt sciamus extrauag. & regulæ, quæ dantur, an sint in vfu,
 vel non. Pro quibus faciunt ea, quæ longo discursu scribit
 Felv. in cap. 3. in 5. col. de re iudic.

Et ista de plano procedent, quando derogatio fit per
 viam rescripti. Secus verò si facta sit per viam legis. Quia
 tali casu per illam generalem clausulam non obstantibus
 regulæ constitutionibus & ordinationibus apostolicis, censere B
 tur derogatum istis regulis Cancellariæ non facta men-
 tione de illis. Hoc probatur in simili per notabile dictum
 Domi. in c. cum non deceat. de elect. lib. 6. vbi dicit, quod
 licet per clausulam non obstantibus tollatur actus, & non
 iuramentum in eo contentum, nisi fiat mentio specialis
 de illo, vt ibi est gl. Si tamen illa derogatio fieret per viam
 legis, tali casu per simplicem derogationem derogatur
 iuramento, nulla facta de illa mentione. Et ita limitat glo.
 ibi, & sequitur Felv. in c. constitutus. in 4. col. versu. limita
 secundo de rescript.

QVAESTIO SEXTA.

VLTIMA quæstio principalis est, vtrū per istā clau-
 sulam nõ obstantibus regulis Cancellariæ, positā in
 literis apostol. censeatur derogatū regulis iudic. no- C
 toriis, vt est de annali, triēnali, de subrogādis, & similib?
 SOLVTIO. Quidā voluerunt per dictā clausulam esse
 derogatum illis duntaxat regulis, per quas possint impe-
 trantes impediri ne literæ expediantur. Ita tenebat Card.
 Anconit. in disputatione istius puncti, facta coram Papa
 Clemente 7. super quadā bulla in qua D. Berengarius Sa-
 ganta, vt procurator interuenerat, vt ipse mihi retulit. Ta-
 men aduertendū est, quia illud dictū nõ videtur ex omni
 parte verū, ex eo, quia nõ video quare potius per illā clau-
 sulam, non obstantibus regulis tollantur regulæ concer-
 nentes expeditionē, quàm alię iudiciales obstare possunt
 literis expeditis. Nā cū sit derogatio generalis, omnes re-

D gulas debet cōprehendere. Imò magis videtur illa
 la comprehendere reg. iudiciales, quàm cōcernentes
 peditione ex eo, quia regula cōcernentes expeditio
 nō obstant literis iam expeditis, quæ iam euaserunt
 officialiū, sed impediūt tantū expediendas. Sed literis
 peditis obstat regulæ iudiciales, quia sunt de dā dispo
 vero expeditione cōcernetes nō dantur, quia nec
 fidē extra Cancellariā, cū dent normam solis officii
 Cancellariæ literarū expeditoribus, vt dicit expressè
 Fracif. Pauius Rotæ auditor in præludiis extraneis
 22. & experientia quotidiana docemur. Et sic apparet
 illud dictū domini Anconitani non est solidum, quia
 eius opinio posset procedere quādo literæ repertæ
E proinctu expeditionis, & essent adhuc in manibus
 cialium. Nam si hoc casu obstat expeditio, non
 aliqua regula de concernentibus modū expediendi
 casu posset dici prædictā clausulā non obstantibus
 in supplicatione positā, tollere impedimentū illius
 impeditiæ expeditionis. Et isto casu posset procedi
 tum Card. Sed literis iam expeditis nō est verū illud
 Et ideo, vt veritas habeatur istius articuli, potest
 de iure loquendo per illā clausulam non obstantibus
 ibiutionibus & ordinationibus apostolicis ac regulis
 cellariæ, &c. censetur derogatum regulis omnibus
 mentibus gratiā ipso iure à principio non interuenit
 facto personæ, & sic de impediētibus natiuitatē,
F ginem gratiæ, siue illæ regulæ iudiciales, siue extraneæ
 les sint, sed vbi gratia per regulas à principio totalitè
 perimeretur, sed differretur propter aliquod factū
 fitum, & sic per aliquē futurum actum suspendere
 regulæ per dictam clausulam non censentur sub
 est notabilis doctrina Gemi. in c. si propter. in 6.
 rescript. lib. 6. post gl. ibi, in verbo, impediri. quam
 Felv. in c. nonnulli. in 12. col. versicu. not. tertio. &
 versu. conclusio. eod. tit. Et hoc etiā tenet Cald. in
 rit. de rescript. & idem Domi. in c. 1. in 5. notabili, de
 spolia. lib. 6. vt declarabo inferius per exempla, &
 aliquid in regula, De non tollendo ius quæsitum.
 Et ista procedūt, nisi in literis expressè dicatur
 dilatiuis per illam clausulam non obstantibus regulis per

nostra gratia impediri vel differri posset, que in multis re-
 rationibus apponi solet, ut dicit ibi Fely. Ratio prae-
 iudiciorum est, quia per regulas dilatiuas, gratia seu dispo-
 sitio facta non tollitur, licet differatur: & dilatio modici
 temporis non affert praeiudiciu, ut dicit tex. in l. si debitori.
 Et de iudi. & in l. quoties. C. de preci. Imp. offe. Et hoc mo-
 dum praeiudicium a iure considerari non solet: iuxta gl.
 praeiudiciu. in c. cum olim. de consue. & l. scio. ff. de in integ.
 re. si. Non sic in regulis peremptiuis, quae si non censerentur
 sublata per dicta clausulam, inducerent magnu praeiudi-
 cium ex peremptione gratiae. Et ita hodie 9. Martij M. D.
 CXXVII. post plures informationes & positiones causa
 conclusit Domini in vna Hispanen. Canonicatus coram
 P. D. Marcello Crescentio episcopo Mariscan. vbi plus
 voluerunt Domini, duobus exceptis, ista decisionem proce-
 dere, etiam si in gratia, vbi erat derogatum quibuscumque re-
 gulis, esset apposta clausula suspensiva quarumcumque gra-
 tarum: quia illa clausula concernit tantum gratias, non lites
 & ideo per ea non censetur derogatum regulis suspensi-
 tis, maxime requirentibus factu personae. Et pro clariori
 intelligentia istius materiae, est aduertendum, quod regulae sus-
 pensivae considerantur dupliciter. Nam quaedam sunt regulae,
 quae gratia suspendunt per aliquod tempus, ut sunt regulae
 suspensivae gratiarum expectatiuarum vsque ad fulminationem
 decreti, & aliae similes dilatiuae. Quaedam sunt dilatiuae
 propter aliquod factum personae requisitum, & in effectu
 obtinunt postea gratia factio illo non sequuto, prout est in
 regula de non acceptado nisi literis expeditis, de qua age-
 retur in dicta causa Hispanen. Et huiusmodi regulis secun-
 dum styli curiae per generales clausulas etiam non obsta-
 ntibus regulis non censetur derogatum, nisi de illis fiat expres-
 sa & individua mentio per ea, quae superius dicta fuerunt.
 In hoc tamen est discrimen, quia prima regula dilatiua
 suspendit ex mente Papae gratia in euentu temporis, vel
 conditionis: & interim gratia nil operatur, nisi adueniente
 tempore vel conditione, ut dixi in tractatu expectatiuarum, sed
 in aliis regulis suspensivis requirentibus factu personae gratia
 statim non suspenditur, sed statim operatur suu effectum, licet
 regulae requiratur aliquod factu personae ad illius perfectio-
 nem, & tales regulae non ideo dicuntur suspensivae, quia sus-

D pendant gratiam prout primæ, sed quia suspenditur non ob
 ptionem & annulationem eius, in euentum alicuius ordinis
 præstandi per gratiam, q̄ si omittit in pœnam negligentiæ
 siue malitiæ, regula annullat gratiam, ex eo, quia in eum ap-
 stare gratiati sunt, tollere impedimentum regulæ, in quo lib-
 gulis de annali publicandis resig. & similibus, que resonit in
 factum personæ, & de regulis dilatiuis patet exemptio sufficere
 regula Clementis reseruatiua octo mensium: que iudicia sua
 sit dilatiua & peremptiua, sicut regulæ de annali, & Angib. & Ba-
 rius dicit: tamen, que est dilatiua respectu tēporis, tamen, v-
 Rota de illa debere fieri specialē mentionē. Et ita est, nun-
 sit Rota hodie 17. Iunii, M. D. XXXVII. in vna Tomo di cl-
 parochialis S. Ioan. de Ocanya coram R. D. Marco Verbum

E nio, vbi voluerūt Domini indultū concessum archidūden. ca-
 po Toletano de cōferendis beneficiis, nō derogare iuratio di-
 Clementis reseruatiua octo mēsiū, licet in indulto uerūt, q̄
 apposita illa verba, Non obstantibus regulis edictis & edic-
 dis, nisi dicamus decisionē istam procedere, quādo a eis spe-
 gulis sunt clausulæ adeo prægnantes, q̄ per eas reseruatiua
 quo dāmodo derogari prædictæ clausulæ, Non obstantibus in-
 regulis, &c. Alias contrarium videtur dicendum in iuracōne
 modernæ, que potius videtur peremptiua, quā dōmissiua
 licet regula antiqua non perimat. Tamen quicquid in 3. c.
 iure, contrariū de stylo cancellariæ seruatur, videtur clausulas nō
 per prædictam clausulam nūquam censeantur subiacere ab e-
 gulæ notabiles & notorię, maximè iudiciales, nō siue præd-
 F pressa mentione in individuo de regulis: siue illæ ad dult-
 concernant factū personæ, siue non: siue sint dilatiuæ, & non
 peremptiuę, vt patet in regulis de idiomate, & de ista sunt
 tendo iure alteri quæsito, & aliis que non pendēt etiam. Tamē
 vel diligētia personæ: sicut in reg. de publicandis. Nō pro-
 similibus reg. etiam si in eis nō caueatur, expressè clausula
 ritur mentio. Et iste stylus fundatur in illa ratione, q̄. Nā ta-
 latè dixi in proxima præced. q. videlicet, quia regula derogari
 cellariæ habet clausulam derogatoriā, quæ requiritur in ver-
 ficam mentionem. Hinc videmus stylo hodierno, q̄. D. lo. F.
 do papa intēdit derogare prædictis reg. semper in clausula nō
 pio literarum, videlicet post exordium eas inseri in regulis
 tenorem earum narrans per hæc verba, videlicet, quod tan-
 est, q̄ nos, qui dudum inter alia volumus, &c. Et post illas, p-

non obstan. ponit hæc verba non obstan. volūtate priori, A
 & ordinationibus præmissis ac constitutionibus. &c. & ita
 in neg. practicatur, vt docuit egregius ille doc. practicus, ac litera
 quia in eum apostolicarum vicecorrector Hiero. Paul. in illo anti-
 gula, in quo lib. nominato stylus cæcellariæ. fol. 115. vbi exemplum
 que ponit in reg. de idiomate. Et quamuis fortè de stricto iure
 exemplum sufficeret generalis clausula nõ obstå. regulis, per ea quæ
 que prædicta fuerunt, & per ea quæ dicit Bal. in l. humanū. C. de le-
 li, & alij. & Bar. in extrauagā. ad reprimē. in verbo, nõ obstan.
 poris, tamen, vt dictū est, ex stylo palatij & cæcellariæ repertum
 Et ita est, nunquā cēseri derogatū regulis cæcellariæ per huius-
 na Tomodi clausulas, nisi specialiter tenor regulæ de verbo ad
 Marco verbum in principio literarum narretur. Et ita in vna Gen-
 n archidūden. canonicatus & præbendæ corā. R. D. Raynaldo Pe
 ogare nūtio dixerunt domini de mēse Iulio. M. D. XXXIX. Nā vo-
 dulto uerūt, q̄ potestas cōcessa nūtio de derogādo regulis edi-
 editis & edēdis, nõ cōprehēderet reg. de infr. resig. ex quo il-
 quādo a est speciali nota digna, vt latius aduocati dixerūt, & ita
 eas vbi specialiter stylus signaturæ Alex. papæ. v. i. introduxit, vt
 non obstat in vulg. notulis quæ hincinde per pluriū manus iam
 um in circūferūt, & ita seruatur: qui quidē stylus posset ultra
 am dōræmissa confirmari ex his quæ scribit Bal. in l. 3. §. quæsi-
 tū. in 3. col. ff. si quis cau. vbi voluit, q̄ per huiusmodi clau-
 sulas nõ obstå. quibuscūq; statutis, nõ derogetur statutis
 ar sublaabētib. quādā specialē obseruationē, prout vidētur habe-
 nõ hinc prædictæ regulæ cancel. facit text. in l. ita pudor. C. de
 e illa adulter. Et prædictis conferunt ea, quæ congerit Fely. in
 dilac. l. c. nonnulli. in 29. & 30. colum. de rescrip. Et ista quæ di-
 & de ista sunt, magis de stylo & vsu sustineri possent, q̄ de iure.
 dēt et. Tamē eo supposito pro vero limitare, stylū huiusmodi
 nis. Nō procedere, vbi in supplicatione seu gratia poneretur
 reser. clausula generalis quorū tenores habeantur pro expres-
 sione. Nā tali casu regulæ prædictæ cōprehēderēt, & illis
 regulæ derogatū cēseretur. ita pridie. 1. Iul. 1538. tenuit in similibus
 quibus verbis Rota in vna Caurien. canonicatus & præben. corā
 no. q̄. D. lo. Paulo Ptolomæo, dū in ea domini voluerunt per-
 er in clausula nõ obstå. reg. editis & edēdis, nõ cēseri deroga-
 tū regulis reuocatiuis regressuū sine speciali expressione.
 licet. Nō d tamē dixerūt habere locū, nisi in supplicatione re-
 Et post illius, post illam clausulam non obstan. regulis editis &

De edendis, fuissent illa verba appositā, videlicet, latissime
 tendendis, prout ibi in quadam supplicatione vultu in dultis
 formativa appositā fuerūt. Nam tali casu censere re aliis p
 gatum regulis, licet de illis mentio non fieret. Et in condit
 consulti retulerunt abbreviatores, qui dixerunt, quibus un
 verba, latissime extendendis, posse regulas de verbis liberi vol
 bum in bulla inferi, sicut fieri potest de clausula, quibus
 nores, iuxta vulgatum consilium 2. Anto. de But. Quibus voluit
 multis causis seimper tenuit & approbavit Roca, in fauo
 tim in vna Caurien. de qua meminit D. Guliel. in sympho
 decisio. super reg. de triennali. Et in alia Tullē. Scdm in pe
 coram me 17. Junij. m. d. xxxv. Et illud consilium, vultu, ve
 quitur, & late defendit Fely. in c. accedentes. de penaliū,
 & in d. c. nonnulli. in 7. col. & alibi saepe docto. Et in Nam
 quod sub dicta clausula, quorum tenores, & c. ceteras clausulas g
 rogatum regulis cancellariæ, ac si de verbo ad verum clausu
 sent expressæ, tenuerunt nouissimè domini mens verbum
 res in vna causa Ferrarien. archipresbytera. 9. Iunij. don
 xxxv. in qua ita iudicauit R. P. D. Pau. Capisucensium, nu
 pus Neocast. Quā ego postea confirmaui. Nam in o. mens
 agebatur de dicto archipresbyteratu vacante per quili con
 cuiusdā Dionei de Marano scriptoris apostolici cur. in ele
 curiā. defuncti, quē archipresbyteratum Io. Card. Ita tan
 uiatu episcopus Ferrariē. tam vigore suæ ordinatiū regula
 tionis, quā indulti, cōtulit fratri suo germano, transferu
 Bernardo de Saluiatis priori vrbis. Papa verò cōmō nem. l
 filio de Grandis sub pretextu, quod dictus Dionisius fulan
 quam scriptor esset familiaris continuus commentu menti
 gore regulæ nouiter editæ per ipsum papam Paulu Fely. in
 qua reseruantur beneficia omnium auditorum, re. c. de ref
 riorum, & aliorū officialiū capientiū panē ex palatū habe
 facientium guardiā, & scriptorū apostolicorū, & c. DE
 regula papa vult predictos officiales esse veros fam
 & cōtinuos cōmensales, nō per fictionē. Et quō om
 gulæ tā editæ, quā edendæ, loquentes de veris
 ribus, habeant locum in istis, etiam quo ad istum
 vt papa liberè de beneficiis per obitum predictorū
 in curia, quā extra curiam vacantib. pertinētibus
 lationem, vel aliam quamlibet dispositionem co
 quorumcunque possit disponere, irritum facient

Ex plena
 ria ptate
 de iure pa
 pa potest
 supra ius
 dispensare.
 vt c. propo
 suit. extra
 de concess.
 prabend.
 10, M 11

per sanct
 statum q

tan. constitutionibus & regulis cācellaria, priuilegiis, A
 indultis, tam ordinariis collatoribus, quā quibuscun-
 aliis personis cuiuscunq; dignitatis, gradus, ordinis,
 conditionis existant: concessis & concedendis, cum
 quibuscunq; clausulis derogatoriis, &c. quorum tenores
 uberi voluit pro expressis, &c. Nam sub ista generalitate
 quorū tenores, &c. posita in dicta regula Pau-
 voluit Rota cēseri derogatum regulæ cancellariæ edi-
 in fauorem cardinalium, quæ disponit cardinales non
 comprehendendi sub regulis cancellariæ post primā editio-
 nem in posterum edendis, nisi illa ipsorum fauorem con-
 firmat, vel ipsa constitutiones edendæ de eorundem ca-
 s. de p. alium, vel maioris partis eorum consilio condita fue-
 rit. Nam fuit conclusum coram me non solum per illas
 clausulas generales, cēseri derogatum regulæ prædictæ,
 ad verum clausulis derogatoriis contentis in ea, ac si de verbo
 in verbis fuerit expressa, sed etiam si
 fuerit domini cēseri omnino derogatum indultis cardini-
 bus, nulla de eis speciali mentione facta. Et ita ego de
 mense Nouembr. M. D. XXXVII. sententiam domini
 per quili confirmavi. Et idem in simili clausula tenet And. Si-
 licet in cle. 1. nume. 26. de re iudic. vt latius per eum.
 Ita tamen limitatio recipit restrictionem, vt procedat,
 si regula qua per dictam clausulam, quorū tenores, &c.
 cēsetur derogata, requirat specialem & indiuiduam men-
 tionem. Nam tali casu non cēsetur sublata per dictam
 clausulam, quorum tenores, nisi in specie de illa regula sic
 mentio, vt verba aliquid operentur. Ita in terminis di-
 ctæ Pauli Fely. in c. nonnulli. in 9. colum. versic. tertia declaratio,
 de rescrip. vbi exemplum ponit in tribus regulis cācel-
 lariæ habent prædicta verba, vt ibi latius per eum.

DE IVRE QVAESITO NON TOL-
 LENDO, REGVL A.

ITEM ne per varias, qua pro commissionibus habentur
 in causis sunt suggestiones, iustitia postponatur,
 idem dominus noster decreuit, & declarauit sua in-
 tentionis fore, quod deinceps per quamcunque signa-
 turam, seu concessionem, pro commissionibus huiusmo-
 di, per sanctitatem suam, vel de eius mandato factam, nulli sibi in-
 iuratum quomodolibet solatur.

D ij